

Молода Україна

журнал українськот демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XLIV

ВЕРЕСЕНЬ-ЛІСТОПАД — 1995 — SEPTEMBER-NOVEMBER

Ч. 432

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Ihor J. Lysyk,
885 Beaufort Ct.
Oshawa, Ont. L1G 7J7

T. Boyko,
2582 Cornwall Dr.
Penticton, B.C. Y2A 6X3

В США:

Головний представник

Iw. Ivahnenko,
72 Feather Bed In.
Hopewell, N.J. 08525

Pawlo Prokopenko,
75 Kennedy Circle
Rochester, N.Y. 14609

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S.W.
Cleveland, Ohio 44144

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК М. МОРОЗ

Редакція:

редактори — Л. Ліщина,
В. Родак, О. Харченко;
члени — Ю. Криволап, А. Лисий,
Л. Павлюк, О. Пошиваник.

Адміністратор Зіна Корець

Тел. (416) 763-3422

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Canadian Youth
Association -- ODUM

In USA -- Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: M. Moroz

100 The East Mall, Unit 10,
Etobicoke, Ontario, M8Z 5X2

Це поширене число підготувала Валентина Родак.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

У США, у Канаді і в Україні 25.00 доларів

Ціна одного примірника: 2.50 дол.

В Австралії 17.00 дол. (австрал.)

Ціна одного примірника: 2.00 дол.

В Англії і Німеччині 18.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 2.05 дол.

В усіх інших країнах Європи 17.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 1.70 дол.

В усіх країнах Південної Америки 15.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 1.25 дол. (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число
журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо присилати поштові марки або інтернаціональні
купони (International coupon) на суму 65 канадських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою право
скорочувати статті і правити мову, рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди відповідають
поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати на адресу:

MOLODA UKRAINA

Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

В ЦЮМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — М. Рильський, А. Бортняк, В. Стус, В. Сосюра. Рік Максима Рильського; М. Рильський — Слівак і слово; Українські вчені говорили рідною мовою; М. Вірний — Смерть нездоланного; Р. Скорульська — "Як же його
ї жити, коли я співати не зможу..."; В. Родак — Маestro Гобарт Ерл — заслужений артист України; Ю. Бурляй — Прощайте,
дорога Марі!; Д. Нитченко — Перша збірка поезій Ольги Пресіч; О. Хом'як — Не хлібом єдиним; Л. Бараневич — Хочеш буги
багатим — відбудуй храм, виховай 150 дітей, роби добро людям; В. Родак — Виставка канадських книжок в Києві; М. Вірний —
Д-ру Євгеніві Федоренкові — 65!; С. Хеда — Демократія — натуральний процес для України; В. Ке — Д-р Тарас Родак; О.
Коновал — Вокальні твори Григорія Китаєвого вийдуть друком в Україні; О. Пчілка — Ольга Деконор (Лисенко) учителька Лесі
по музиці. Сторінка Юного ОДУМ-у. Хроніка. Посмертні згадки. Листи до редакції. "Молода Україна" та "Канадське-міжнародне
радіо" співпрацюють.

НА ОБКЛАДИНЦІ: Гобарт Ерл — диригент симфонічної Державної оркестри Одеської філармонії.
(Photo - Joe Bangay)

Максим РИЛЬСЬКИЙ

**

Коли усе в тумані життєвому
Загубиться і не лишить слідів...
Не хочеться ні з дому, ні додому,
Бо ѹ там і там огонь давно згорів, —
В тобі, мистецтво, у тобі одному
Є захист: у красі незнаних слів,
У музичі, що вроду всім знайому,
Втіляє у небесний перелив;
В тобі, мистецтво, — у малій картині
Що більша над увесь безмежний світ!
Тобі, мистецтво, і твоїй країні
Я шлю поклін і дружній свій привіт.
Твої діла — вони одні нетлінні,
І ти між квітів — найясніший квіт.

Максим РИЛЬСЬКИЙ

СПІВАК і СЛОВО

Наші тенори люблять виконувати пісню "Ніч яка зоряна, місячна, ясна..." Саме так вони звичайно її починають, причому, звісно, конферансью чи то "ведучий" оголошує цю пісню як народню. Увесь перший куплет пісні лунає на наших концертах найчастіше так:

Ніч яка зоряна, місячна, ясна,
Видно, хоч голки збираї.
Вийди, кохана я, працею зморена,
Хоч на хвилиночку в гай.

Почнемо з того, що "народність" цієї пісні може бути прийнята дуже умовно: це вірш М. Старицького, написаний десь 1870 року. З деякими відмінами ввійшов він в оперу Лисенка "Утоплена", текст якої написав той же Старицький. Відомо, справді, що пісня ця — теж з деякими варіаціями — побутує в народі. Як же виглядає вона в Старицького? А так:

Ніч яка, Господи, місячна, зоряна,
Ясно, хоч голки збираї.
Вийди, кохана я, працею зморена,
Хоч на хвилиночку в гай.

Співаки наші, побоюючись "релігійного" звернення "Господи", воліють замінити його на "зоряна". Хай і так, — хоч релігійності в цьому зверненні стільки ж, як і в щоденному нашему "спасиби" ("спаси Бог"). Але як же вони, музикальні люди, не помічають, що заганяючи слово "зоряна" в середину рядка, а в кінці його ставлячи "ясна", вони вбивають таку виразну риму: "зоряна — зморена"?

Дрібниця, кажете? Мені — людині, що любить строгу віршовану форму, — це не здається дрібницею. Ні один оперний диригент не дозволить співакові довільно переставляти ноти в музичній фразі та й сам співак собі цього не дозволить. А слова — можна?

Полюбляють наші співаки і пісню з такими рядками:

Взяв би я бандуру
Та ѹ заграв, що знов.
Через ту бандуру
Бандуристом став.

Нікому й на думку не спаде, що він співає нісенітницю. Як можна стати бандуристом "через бандуру", скрипалем "через скрипку", письменником "через перо"??!

Ця пісня — теж явно літературного походження — відома мені з дитинства, і я звичайно чув у ній таке:

Через ту дівчину
Бандуристом став.

Ну, це вже, як той казав, резон! В таких випадках не тільки бандуристом можна стати...

Неточне, непродумане виконання текстів оцих двох популярних пісень уже ввійшло, так би мовити, в традицію, його можна почути і від учасників само-діяльності, і від славних на всю країну артистів, інколи й таких майстрів, які, загалом кажучи, можуть бути взірцем уважного ставлення до слова. Традиція — велика сила, але тільки тоді варта вона підтримки, коли це — добра традиція.

Чимало прикладів недоречного, невірного вживання словесних текстів можна назбирати, слухаючи навіть наших улюблених і справді гідних любові співаків. Я вже не кажу про те, чого можна наслухатись у наших оперних театрах, зосібна в перекладних операх. Дивна річ! Тут уже кожен артист раптом починає відчувати себе знавцем мови, редагувати словесний текст як тільки йому подобається, спираючись при цьому на найрізноманітніші аргументи: "Я такого слова не знаю", "це негарно звучить", "це звучить грубо", "це звучить непристойно" і т. ін. До речі — на "непристойне звучання" мають наші діячі оперового мистецтва якийсь особливо загострений слух, те, що французи називають "esprit mal tourne" — погано скерований розум. Одна співачка заявила колись мені, що не може співати слова "поміч" (у розумінні "допомога"), бо воно нагадує їй чоловічі підтяжки — "помочи"...

Цікаво, що, критикуючи українські переклади оперних текстів іноземних опер, артисти наші раз у раз заявляють: "В оригіналі не так" — і посилаються при цьому не на італійський, французький чи німецький оригінал, а на російський переклад. Безперечно, не всі наші українські переклади стоять на належній височині, але не можна цього з певністю твердити і про всі переклади російські, особливо давніші... Хто не пам'ятає знаменитого місця з одного давнього російського перекладу, де на питання: "Кем Руан быв город взят?" лунала відповідь: "Карл П'ят".

Нема чого й казати, що красу й милозвучність мови можна розуміти тільки за законами тієї самої мови, а не за законами мови іншої, хоч би й найближчої, братньої. У давній українській пісні співається:

Максим козак Залізняк,

(Продовження на стор. 4.)

НЕЗВАЖАЮЧИ НА ШОВІНІСТИЧНИЙ ТИСК ДЕЯКИХ "ІНТЕЛІГЕНТІВ"

УКРАЇНСЬКІ ВЧЕНИ ГОВОРИЛИ РІДНОЮ МОВОЮ

Інтерв'ю кореспондента "Літературної України" з секретарем ради Спілки письменників України Олесем Лупієм про Міжнародну конференцію вчених, яка відбулася в Празі (Чехія) літом 1995 р.

— Як була представлена українська делегація?

— Наша делегація була досить авторитетною. У конференції взяли участь понад 40 вчених і дослідників з Києва, Львова, Одеси, Сум, а крім того, наші колеги з Праги, Кошиць, Пряшева, Варшави, Берліну, інших міст Європи. Як відомо, українська еміграція в Чехословаччині за підрахунками вчених сягала ста тисяч осіб (відповідно російська — 30, білоруська — близько тисячі). З-поміж них найбільший відсоток складали військовики — генерали, офіцери, молодші старшини армії УНР, УГА, УСС, а також державні діячі, політики, дипломати, інженери, вчені, мистці, письменники, вчителі, лікарі. Усі вони в еміграції створили різні організації, об'єднання, заснували вищі та середні навчальні заклади, друковані органи, разом з тим допомагали розбудовувати демократичну державу, яка дала їм політичний притулок. Більшість із наших промовців писали свої доповіді та реферати на основі архівних матеріалів, які зберігаються у Празі, Києві, Львові, чим викликали неабияке зацікавлення.

— На вашу думку, насільки грунтовно досліджена письменницька еміграція в Чехословаччині?

— Наші дослідники зробили вже багато. На конференції часто згадували імена М. Неврлого, М. Мольнара, М. Ільницького, Р. Лубківського, О. Мишаниця, Л. Череватенка, В. Яременка. Їхні літературознавчі та критичні праці присвячено творчості видатних майстрів слова О. Олеся, С. Черкасенка, а також такому надзвичайно оригінальному явищу в нашій літературі — групі поетів празької школи — Є. Маланюка, О. Ольжича, Ю. Дарагана, Олени Теліги, А. Герасевича та інших.

На конференції прозвучали нові цікаві дослідження Н. Колесниченко, В. Чишка, Н. Сидоренко, І. Трача, Г. Ананченко, В. Даниленка, Н. Миронець. Однак подумалося, як ще багато треба зробити. Тільки в архіві Слов'янської бібліотеки є сотні недосліджених матеріалів, серед них — художні твори (рукописи неопублікованих романів, повістей, віршів і поем), епістолярна спадщина, спогади. Слабо досліджена тема стосунків українських письменників із чеськими майстрами слова, їхня перекладницька діяльність. Необхідно заохочувати до цієї праці молодих науковців — там, без сумніву, їх чекає успіх.

— Яке ваше враження від конференції?

— Найкраще. Чехи вміють все гарно організовувати і провести. У них є чого повчитися. Ми мали змогу познайомитися із багатющими архівами, разом з тим помилуватися барвистими берегами Влтави, казковою

Прагою — містом справді дивовижно чарівним і привабливим, де почуваєшся вільно і просто, як у дома. Всією делегацією ми побували на Ольшанському цвинтарі й поклали квіти на могили О. Олеся, С. Черкасенка, Ю. Дарагана.

Ми ще раз відчули дружнє ставлення до нас, шире зацікавлення питаннями не тільки української еміграції, а й сучасними проблемами у нашій державі, зокрема освіти, культури, книgovидання, підготовки кадрів.

Та не можемо змовчати про таке. Нам стало відомо, що без погодження з українськими вченими, під тиском науковців із Москви, офіційними мовами конференції було визнано англійську, російську і чеську. Більшість учасників од України зійшлися на тому, щоб виступати на конференції рідною мовою. Та вже на пленарному засіданні окремі учасники російської делегації дозволяли собі переривати виступи наших промовців грубими репліками: "Если вы хотите, чтобы вас понимали, говорите по-русски", "Нельзя ли на человеческом языке выступать", "Да лучше уж на калмыцком..." (до головуючих на секційних засіданнях): "Почему вы разрешаете выступать по-украински, ведь никто ничего не понимает..."

До болю гірко все це було чути, та ще й від вчених, дослідників, здавалося б, інтелігентів.

На кожну репліку чи виступ ми давали достойну відповідь, не піддавалися дискримінаційному тисковій далі виступали рідною мовою. В загальній кількості на конференції українською мовою прозвучало близько сорока доповідей і рефератів. Нас розуміли чехи, білоруси, словаки, поляки і більшість росіян, про що говорили нам у перервах між засіданнями. Ми були зворушенні, коли до нас підійшов голівуючий на засіданні секції "Історія та історіографія" Зденек Сладек і запитав: "To як, українці задоволені?". "Дуже задоволені, дякуємо", — відповіли ми. Розговорилися, вчений висловив подив з приводу недостойної поведінки окремих російських вчених, які, навіть перебуваючи в чужій країні, так різко виявляють свої шовіністичні настрої, хоча, здавалося б, вчені повинні вільно володіти кількома мовами. Однак, тут йшлося не про знання чи незнання мови, а про нетерпимість до представників українського народу, який нарешті визволився з "обіймів" так званого "старшого брата", здобув незалежність і вже чотири роки є повноправним господарем у своєму домі.

На кожному кроці ми відчували підгримку і розуміння від багатьох чеських колег, зокрема В. Вебера, М. Клімової, В. Сватона, Т. Бернаджевої, А. Моравкової, Ю. Вацека, В. Маркуся, Л. Белошевської, українських письменників і літературознавців з Чехії та Словаччини Марусі Няхай, М. Мушинки, Б. Зілинського. У ті хвилини пригадувалося, як широко заступалися за українську мову і право України мати свою

державність чеські вчені й письменники минулого століття Я. Коубек, Ф. Рігер, Р. Майєр. 1826 року П.-Й. Шафарик писав: "Склав карту поширення української мови. Із трьох східнослов'янських мов українська мова найближча до чеської." Ми пам'ятаємо слова К. Павлічка-Боровського, сказані 1848 р.: "Доки не буде усунутого кривду, завдану українцям, доти неможливий справді міжнародний спокій." Тим же, хто намагався принизити чи зганибти нас, нагадаємо слова їхнього співвігчизника, відомого поета і прозаїка Володимира Солоухіна: "Нехай живе і солодкоспівуча, ні з чим не зрівнянна українська мова." А крім того, ніхто не зможе глибоко дослідити і вивчити історію українського народу, не володіючи його мовою.

Поза тим — як нам ще багато треба зробити для утвердження української мови у нашій незалежній державі й на міжнародному рівні, зробити спільними зусиллями, усі разом і кожен окремо, зробити, не відкладаючи, уже нині, бо завтра може бути пізно.

СПІВАК і СЛОВО (Закінчення зі стор. 2.)

Максим з Запорожжя,
Як виїхав на Україну,
Як повна рожа...

Рожа по-українському — назва квітки (російське роза, загальне — українське троянда). Що ж вийшло б, коли б ми це зрозуміли з позиції російської мови: "полная рожа" (по-російському "рожа" це пика — замітка редакції) у народного ватажка!

Я ще сподіваюся вернутися спеціально до дуже болючого у нас питання культури мови на українській сцені, зокрема оперній. Нині хочу підняти голос за слово в співі, за місце слова у вокальному мистецтві.

Кому пощастило, як мені, чути живими Собінова, Нежданову, Мішугу, Донця, хто прислухався до записів співу Шаляпіна чи Карузо, той, певне, зауважив, яке виняткове значення надавали вони слову, його змісту, його емоційному забарвленню, його фонетичній красі, як намагалися вони в першу чергу "донести" до слухача саме слово. Одна з найбліскучіших граней шаляпінського генія — це безмежна увага і повага до мовної тканини співаним ним оперних партій і концертових речей.

Хай ніхто не образиться на мене, коли я назову тут лише три імена сучасних співаків, гідних наслідування саме за їх ставлення до слова. Ці імена — Марія Литвиненко-Вольгемут, Іван Козловський, Борис Гміря. Хіба могла б створити Марія Іванівна потрясаючий образ матері в "Тарасові Бульбі", коли б не виняткова її увага до декламаційної, словесної сторони цієї партії? Хіба не незрівнянне почуття слова керує Іваном Семеновичем, коли він малює перед нами поетичну постать Ленського, коли він вкладає стільки глибокого почуття в знамениту фразу Орфея: "Потерял я Эвридiku", коли він до сліз хвилює нас виконанням

українських народніх пісень? І хіба можу я забути, як Борис Романович дзвонив мені по телефону, щоб уточнити й поглибити якесь місце в українському перекладі партії Сусаніна, — і керувався при тому не мотивами "я цього не чув" і т. ін., а бажанням якнайглибше і найточніше віддати геніяльну думку Глінки?

Ніхто не заперечуватиме, що співак повинен бути музично освіченою людиною. Адже ж зовсім непогано, коли він і літературно освічена, і взагалі освічена людина. Шаляпін був із геніїв геній, а проте він їздив смиренно радитись із істориком Ключевським, коли працював над своїм Борисом...

Скажемо просто. Співак повинен до дна розуміти і до дна відчувати, що він співає. Це стосується в однаковій мірі до музики і до слова. Тільки тоді, коли словесний текст і музична мелодія з'єднаються у співака в суцільну й нерозривну гармонію, маємо ми перед собою справді високе явище мистецтва, поставленого на службу народові.

* * *

Слово й мелодія — два крила одного птаха, і лише одностайним їх змахом підіймається співак на осяйну верховину краси.

12 січня 1963 р.

Благословенна ти в віках,
Як сонце наше благовісне,
Як віщий білокрилий птах,
Печаль і радість наша, Пісні,
Що мужність будиш у серцях,
Коли над краєм хмара виснє.

М. Рильський.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

WEST ARKA

BOOK & GIFT STORE

ОЛЬГА І АНДРІЙ ЧОРНІЙ
і син АНДРІЙ — власники

- Книжки, журнали, газети, пластинки, машини до писання.
- Різьба, бандури, вишивки, полотна і нитки до вишивання.
- Обруси і полотна з українськими ворарами в гуртовій і подрібній продажі.
- Біжутерія, кераміка і кришталі.
- Висилка пачок до всіх країн.

"АРКА ЗАХІД"

2282 Bloor St.W. Toronto, Ontario M6S 1N9
Tel. (416) 762-8751

Микола ВІРНИЙ

СМЕРТЬ НЕЗДОЛАННОГО

О, мамо рідна,
Ти мене не жди.
Мені в наші дім
Ніколи не прийти.
З моєго серця
мальва проросла
І кров'ю зацвіла.
Не плач же, мамо,
Ти ж бо не одна...

(З "Баляди про мальви"
— одна з останніх пісень
Володимира Івасюка.)

Такі, як Івасюк, знають, коли і як писати про долю матерів своєї батьківщини. Таким, як він, либо нь, від Бога дано те уміння...

А жертвам і кінця не було...

Про декого ми знаємо. Про інших, про тих, які десь зникають нишком, подалі від людинолюблячих очей, нам, мабуть, і не знати. Про них лиш матері, кати та сам Всешишній знають...

1984 року з пермського табору смерти у травні, вересні та жовтні надійшли вістки про смерть НЕ-СКОРЕНИХ: Олекси Тихого, Юрія Литвина, Валерія Марченка...

А в тисяча дев'ятсот вісімдесят п'яту році, з початком вересня, з того ж табору 36, що біля Пермі, знову прийшла у серце зранююча вістка: помер Стус...

Ще одна дата карбується навіки: ЧЕТВЕРТОГО ВЕРЕСНЯ 1985 року.

Він помер не своєю смертю. Він загинув. Кати позбавили його життя. За що? За те, що був з нескорених, за те, що не завагався за правду, любов до рідної землі, за вірність друзям своє життя віддати.

Він загинув у Шевченковому віці. Йому було всього лише сорок сім. Ще б тільки жити!...

Він — із селян. Народився на Вінниччині у 1938 році. Скінчив Донецький педінститут. Служив у армії. А потім працював викладачем, шахтарем і газетним робітником. Друкуватися почав у 1959 році. П'ять років пізніше, в 1964 році, Василь Стус став аспірантом в Інституті літератури Академії наук УРСР. Одружився, став батьком сина. Здавалося, що всі шляхи і всі дороги перед молодим і талановитим науковцем, поетом відкриті... Здавалось тільки. Життя, у дійсності суворій, готовало сюрприз народженному з серцем бунтаря.

4-го вересня 1965 року, тридцять років тому, молодий Орфей України разом з Вячеславом Чорноволом прилучився до тоді ще такого ж відважного, як і вони, Івана Дзюби, який в київському кінотеатрі "Україна" вийшов на сцену і закликав партійних керівників і населення столиці протестувати проти арештів української інтелігенції.

І почалось. КДБ за такі виступи по голівці не гладить. Бувало, що й за менше на голову карали зразу.

А Орфеєві життя вкорочувати почали "в розтрочку".

Ті, що свій талант, знання, всі сили віддають не Москві, не вождям всесвітнього комунізму, підлягають нещадному знищенню раніше чи пізніше. Вирок було зроблено ще перед тим, як Василь Стус попав під суд.

Москва і її КДБ, не люблять тих, що захищають інших. А Стус не тільки долучився до Дзюби, а й не завагався дати бій сучасним кочубеям, отим усяким полторацьким, які готові і матір рідну утопити заради вигоди своєї. Стус викрив кривду проти Святослава Караванського, Вячеслава Чорновола, проти Івана Сука та інших. І хоч усіх думок не знаємо ми, бо і статті й поезії забирають від нього КДБ, головне, що ми, і світ почули:

"Кожне нормальне організоване суспільство залишає людей певний простір індивідуальної свободи. Адже це обов'язкова умова людського існування. При відсутності такої свободи є істоти, але немає людей, особистостей."

Можна з певністю сказати: чим більший цей простір індивідуальної свободи, тим кращі умови для визрівання соціально значущої людини.

Отож, в інтересах нашого суспільства свято оберігати індивідуальні людські права. До таких прав я відніс би право мати світ у собі — право мислити, мати свої переконання, світогляд, характер, звички — ті мінімальні права, які майже не різняться від звичайних здатностей. Кожне суспільство потребує індивідуально зрілих людей, особливостей, а не ЛЮДИНОЇДІВ. Тоді воно гарантує цю індивідуальну свободу. В противному разі суспільство просто займається самою ідданим..."

Це з листа Василя Стуса "Голові Президії Верховної Ради УРСР О. П. Ляшкові та секретареві ЦК КПУ Ф. Д. Овчаренкові".

На захист своїх друзів він писав листи до найвищих урядових і партійних інстанцій, а декому присвячував і вірші:

Ярій, душа. Ярій, а не ридай!
У білій стужі сонце України.
А ти шукай — червону тінь калини,
на чорних водах — тінь її шукай,
де горстка нас. Малесенька щопта.
Лиші для молитов і сподівання.
Усім нам смерть судилася зарання.
Бо калинова кров — така ж крута,
вона така ж терпка, як в наших жилах.
У сивій завірюсі голосінь
ці грона болю, що падуть в глибину,
безсмертною бідою окошились.

Пам'яті Алли Горської*

До 1972 року Василь Стус, хоч і переслідуваний, а був ще на рідній українській землі. Але в січні того року його таки заарештували. Сьомого вересня 1972 року Стуса, обвинуваченого в "антирадянській агітації й пропаганді", Київський обласний суд засудив до п'ятирік у пермських "виправно-трудових колоніях" і до трьох років заслання.

Серед доказів його вини прокурор не забувся на-віть вірші приклади. І серед них був ось цей:

Колеса глухо стукотять,
мов хвиля об пором.
Стрічай, товариш Хароне,
[i] з лихом, і з добрим.
Колеса б'ють, колеса б'ють,
кудись торують путь.
Уже! Додому не вернуть,
додому не вернуть.
Москва, гора Ведмежа, Кем'я
і Попів острів — шлях
за гратами, за вартами,
роздужлий на слозах.
І знову: Вятка, Котлас, Усть —
Вим, далі — до Чіб'ю.
Рад-соц-конц-таборів Союз,
котрий Господь забув.
Диявол теж забув, тепер
тут править інший бог —
марксист, расист і людоєр,
один за трьох.
Москва — Чіб'ю, Москва — Чіб'ю.
Печорський концентрак
споруджує нову добу
на крові і кістках.

Коментуючи свій вирок, Василь Стус зазначив, що цей вірш присвячений пам'яті замученого Миколи Зєрова.

Молодий Орфей пішов слідами своїх великих по-передників, творців нової України, велетнів доби Відродження.

І йшов їм у слід із думкою: НЕ ГНУТИСЬ, ЩОБ ТАМ НЕ БУЛО. І шлях нелегкий, як і в них. Один із тих, що з кожним днем ставав тяжчим і тяжчим.

Чи то вже доля для таких, як він — чим більша любов до рідного краю і до народу, тим важчий шлях життя, тим важча доля?

Мабуть, коли народ в неволі, в пугах, то долі ліпшої ї не жди. А він постановив НЕ ГНУТИСЬ, ЩОБ ТАМ НЕ БУЛО.

Його забрали з України і повезли в чужий і непрівітний край. А він ішов, дивився в очі смерті і співав:

Ще вернутися горді Славутові кручі,
що синіє річки збурунена гладь,
але проминув тебе птахом летючим
твій час, твій останній. Попереду — падь.
Ще небо глибоке, ще сонце високе,
та серце замало грудей не пірве.
Урвались, подались прекрасні мороки,
і щось тебе кличе, і щось тебе зве...

Розкрилені висі твоїї пронеслися.
Попереду — прірва, і очі не мруж.
Ти бачиш розхрестя дороги? Молися!
Бо ще ти не воїн, і ще ти не муж.

Ще горбляться горді Славутові кручі,
та сторч головою зривається світ.
Чіпляється за кручі, як терен колючий,
чіпляється за небо, як яблуні цвіт.

За обрієм обрій, за далями далі, —
допоки напруглій не вигасне день, —
погорбли тополі в глибокій печалі
своїх калинових, вишневих пісень,
бо вже ослонився безокрай чужиний,
і гнететься в жалобі кривавий розмай.
Прощай, Україно, моя Україно,
чужа Україно, навіки прощай!

Це Василя Стуса "Остання пісня". Після неї, як знаємо, вже в каторжних таборах, він рік за роком перетворювався у завзятого безкомпромісового мужа, у безстрашного воїна.

Але й ворог його не залишав. Чіплялись з усіх боків, як не сищики, то провокатори або просто всякий непотріб. А його ж, прости Господи, якщо про лайку подумалось в цю мить, де тільки хочеш і скільки хочеш! Не відступали. Як гедзі й реп'яхи учіплювались в тіло й душу. Вгризались рилом вовкодавів. А він, у відповідь усьому, обстоював і гідність й честь свою і все мужнів.

Аж ось на Захід до Міжнародної Амнестії, ПЕН-Клубу та людей доброї волі надійшов лист від Мальви Данда і Тетяни Ходорович, в якому розповідалось про долю поета в таборах наруги над людиною, "найдемократичнішої", за визначенням пропагандистських засобів самої Москви, країни в світі:

"Протягом відбування свого покарання він був об'єктом багаторазових жорстоких кар і знущань. В останній місяці В. Стуса зокрема жорстоко переслідували. Вліті 1976 року в нього забрали всі його творчі надбання — власні вірші і переклади поезій, написані під час перебування в концтаборі. Його офіційно повідомили (прочитали йому акти) про знищення цих творів (разом не менше, як 600 поезій). Строк ув'язнення В. Стуса кінчается на початку 1977 року. Далі, згідно з присудом, йому залишається ще три роки заслання. В. Стус — важко хворий."

Автори листа закликали всіх добрих людей у світі виступати на захист українського поборника правди.

А він карався та не каявся, сказав би Тарас Шевченко. У нього знову й знову конфіскували поезії, забороняли зустрічі з рідними, не допускали листів, пакунків, садили в карцер. А він не ламався. Навпаки, виступав з черговими обвинуваченнями на адресу своїх катів. За його словами, кадебісти довели, що їхніми ворогами є твори письменників і мислителів усього світу. А закінчив він свій довгий список обвинувачень проти КДБ ось так:

"Я обвинувачую КДБ як організацію відверто шовіністичну й антиукраїнську, тому, що вона зробила мій народ і без'язиким і безголосим. Судові процеси

1972–1973 років на Україні — це суди над людською думкою, над самим процесом мислення, суди над гуманізмом, над проявами синівської любові до свого народу. Покоління молодої української інтелігенції, що його зробили поколінням політ'язнів, було виховане на ідеях гуманізму, справедливості, свободи. У цьому вся його провиня, весь його злий намір. Але тільки такими синами славен народ — і нині й у віки вічні."

Воїтину так! Якими зрозумілими для нас є ці слова Василя Стуса. А можна ж собі уявити, якою люттю зашипіли кадебісти, прочитавши на свою адресу отаке обвинувачення їхньої жертви?

Василь Стус, з властивою йому чесністю і принципістю, засудив також "заломання" Івана Дзюби, улюблена багатьох на Україні в свій час.

Як знаємо, відомого в той час вже критика, літературознавця і есеїста, одного із найталановитіших серед молодої інтелігенції, серед нових творців нової культури України, Івана Дзюбу, засудили в березні 1973 року до п'яти років ув'язнення і п'яти років заслання. Та після того, як в листопаді 1973 року київська "Літературна Україна" помістила заяву Івана Дзюби, в якій він, властиво, відмовився від усього, що сказав у своїй праці "Інтернаціоналізм чи русифікація?", Президія Верховної Ради УРСР помилувала його і звільнила від карі.

Василь Стус засудив "заломання" Івана Дзюби. Адже він, за словами Стуса, добрих десять років був провідником руху самооборони українського народу. Доля Івана Дзюби — пише він у відкритому листі до нього —

"... стала ще одним підтвердженням того, як нестерпно жити за умов, коли звичайне людське прагнення — прожити свій вік у межах елементарної порядності — вимагає надлюдської мужності й надлюдського геройзму... Довічною ганьбою цієї країни буде те, що нас розпинали на хресті не за якусь радикальну громадську позицію, а за самі наші бажання мати почуття самоповаги, людської і національної гідності."

Саме ЗА ТАКЕ ТІЛЬКИ БАЖАННЯ мати почуття самоповаги Стус відбув карі в пермських тaborах і на засланні в далекосхідній Магаданській області, біля Охотського моря.

Ще перед тим, як він випив чащу гіркої долі політ'язня в "країні Рад", Василь Стус і до самого Господа Бога кликав:

Даждь нам, Боже, днес! Не треба завтра —
даждь нам днес, мій Боже! Даждь нам днес!
Догоряють українські ватри,
догоряє український весь
край. Моя дорога догоряє,
спрагою жалобиться душа.
Як Господь нас оком поминає,
тоді, болю, грай без кунтуша!

Кажуть, що Господь Бог дає найтяжчі випробування тому, кого найбільше любить. І в цьому, мабуть, Його велика таємниця, яку людині за життя не роз-

гадати.

Та, як з усього видно, Стус не Богові, а людям дорікав.

Так, Москва і удосконалені нею органи її КДБ ніколи не дарують тим людям, які у світ про них розносить правду. Ніколи. А Василь Стус зумів свій досвід, свої свідчення про московські тaborи смерти, для людей творене пекло в них, передати у світ. І світ довдався від найновішого катожжанина про Колиму і про Челябінську тюрму (з килимами тарганів), про Новосибірську пересилку, про Іркутську тюрму з її камерами повними вошей і бруду, із спеціальним елементом бічами-аліментщиками: вошивими, брудними, отупілими... Від них "хотілось вовком вити", підкresлював Василь Стус. Розповів він також і про п'яних наглядачів Іркутська, які були, за його словами, "ніби вихоплені з когорти жандармів-самодурів з часів Миколи Першого чи Олександра Другого".

А ось і "знаменитий" Усть-Омчуг... Стус працював на рудні шахтарем. Дарма, що хворим був. На скарги не зважали лікарі. Такий наказ був.

І можна собі уявити забої, де вентиляції нема. Там про санітарію та гігієну не було й згадки, а виключно про норму. Норма скрізь і в усьому! На тій шахті йшло буріння вертикальних штреків молотками, які важили по п'ятдесят кілограмів, а шланги — до вісімдесят п'яти. Респіратори за півгодини ставали непридатними. Шахтар скидав той респіратор і працював без захисту. Там, за словами свідків, "молоді хлопці (одразу після війська) за півроку пекельної праці стають силікозниками", — повідомляв у світ про долю катожжан радянських тaborів смерти Василь Стус... "Шахтар без сухого рубчика на тілі під крижаним повітрям... Пневмонія, міозит, радикуліт... І травматизм високий..." Отака робота. І при цьому ніяких листів, ніякої пошти, постійні обшуки, провокації... Аж ось прийшла вістка про те, що батько при смерті. Почав просити дозволу на поїздку до батька. Спочатку й слухати не хотіли. Протести й голодівка допомогли. Дозволили з'їздити до Донецька поховати батька. По п'ятах скрізь йшла зграя шпигунів... З Донецька знов на Колиму. Провокації за провокаціями. То стаття, якої не дали спростувати, то недавання медичної допомоги. Міліція готова була навіть півтори тисячі карбованців дати тому, хто підпоїті Стуса. А скільки разів заставав зламані двері. Доводилося писати спецзаяви прокуророві про можливі наслідки реалізованої провокації.

Доведений до краю Василь Стус удруге склав заяву до Верховної Ради СРСР про відмову від громадянства. У своїй заявлі він писав:

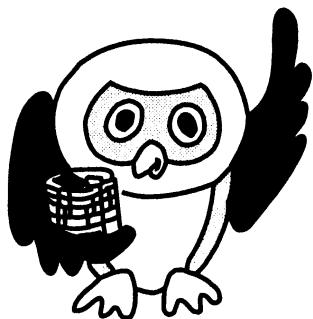
"...заборона заламатися творчою роботою, постійне приниження моєї людської і національної гідності, стан, за якого я чую себе річчю, державним майном, яке КДБ вписало на своє конто; ситуація, за якої мое почуття українського патріотизму відведено на ранг державного злочину; національно-культурний погром на Україні — все це змушує мене визнати, що мати радянське громадянство є немо-

(Продовження на стор. 9.)

Анатолій БОРТНЯК

відкривайте

КОНТО СОВИ

Кредитова Спілка "СОЮЗ" радо пропонує Вам відкрити конто для дітей — Кonto Сови "Симон". Це конто дасть можливість Вашим дітям навчитися ігровим шляхом урядити грішми. Кonto Сови призначено для дітей до 12 років і надає їм такі спеціальні зручності та послуги:

- * ощадну книжку сови Симон
- * членську картку Кonto Сови
- * величину уділів лише 10 доларів
- * подарунки, конкурси
- * термінові вклади на суму лише у 100 доларів
- * річну виписку про ріст заощаджень

Коли заповните першу сторінку Вашої книжки сови Симон, Ви одержите м'яку забавку — сову Симон!

So-USE CREDIT UNION

TORONTO	(416) 763-5575
MISSISSAUGA	(905) 568-9890
OSHAWA	(905) 432-2161
So-USE VOICE	(416) 760-9940

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО

Ігоря Лисика

The Solid Oak Co.

Kitchen Cabinets -- finished -- unfinished

Oak furniture

848 Simcoe St. South, Unit 2, Oshawa, Ont. L1H 4K8

Tel: 416 -- 434-7204

Res: 576-9779

ЧИТАЙМО ВІРШІ СТУСА ВАСИЛЯ

Читаймо вірші Стуса Василя —
з-за грат казенних зблиски лазурові,
з довічного тернового гілля
круті, терпкі, запеклі грона крові.
В рядках, живих і спраглих, як рілля,
його душа — незгойна і нетлінна.

У них лівіше серця — Україна.

Читаймо вірші Стуса Василя!

Читаймо вірші Стуса Василя —
той хрест важкий, ту совість незбориму.
І наскрізь нас проніже звітіля
жагуча правда з вічністю у риму.
Згадаємо тоді, що ми не тля,
не послухи яремної потали,

ми їх, як слід, іще не прочитали.

Читаймо вірші Стуса Василя!

Читаймо вірші Стуса Василя —
що понад чорну безвість, понад скверну
ячать останнім криком журавля:
"Народе мій, до тебе я ще верну..."
Поверне він, повернеться здаля,
у добрий час, на світлу переміну.
І ми вертаемо з ним на Україну.

Читаймо вірші Стуса Василя!

(Передрук зі "Східнього часопису".)

Василь СТУС

**

Сосна із ночі випливла, мов щогла,
грудей торкнулась, як вода — весла,
і уст — слова. І спогади знесла,
мов сонну хвилю. І подушка змокла.

Сосна із ночі випливла, мов щогла,
і просвітилась болем далина.
Кругом — вона, геть доокруж — вона,
та тільки терням поросла дорога.

Сосна росте із ночі. Роєм птиць
благословенна свінула Софія,
і галактичний Київ бронзовіє
у мерехтінні пайдорожчих лиць.

Сосна пливе із ночі і росте,
як положке вітрило все чекання.
А ти уже — по той бік, ти — за гранию,
де видиво гойдається хитке.

Там — Україна. За межею. Там.

Лівіше серця. З горя молодого
сосна спливає нічю, ніби щогла,
а Бог шепоче спрагло: АЗ ВОЗДАМ !

(Продовження зі стор. 7.)

жливою для мене річчю. Бути радянським громадянином — це значить бути рабом. Я ж до такої ролі не падаюся. Чим більше тортур і знущань я зазнаю — тим більший мій опір проти системи наруги над людиною і її елементарними правами, проти моого рабства."

Згадує Василь Стус і свій поворот на Україну в серпні 1979 року після закінчення терміну його заслання.

Приїхав до Києва, щоб довідатись про переслідування її членів і людей близьких до Гельсінської групи. На брутальність відповів по-своєму: "Бачачи, що Група фактично лишилася напризволяще... вступив до неї, бо просто не міг інакше..."

На думку Василя Стуса, хтось мусів же стати "горлом обурення і протесту" на Великій Україні...

Недовго пробув на так званій волі Василь Стус. Мусів працювати на тяжкій роботі, не за фахом. Писав вірші, дописував до інформативних бюллетенів Української групи сприяння виконанню Гельсінських угод.

Аж ось 14 травня 1980 року Василя Стуса знову заарештували КДБ. А в грудні його засудили на десять років табору особливого режиму і п'ять років заслання. Засудили і відвезли до пермського табору 36-I.

Це табір таки спеціального призначення, владі якого Москва дала всі повноваження. Там діяв закон повного беззаконня, за визначенням Василя Стуса.

Адміністрація користувалась правом цілковитого свавілля. Без актів і без повідомлень відбиралось все. В'язні, як стверджив Василь Стус, втратили всяке право належати собі, не кажучи про те, щоб мати свої книги, зошити, записи...

*Усе життя моє в інвертари
тюремному розписано по пунктах,
як кондаки Твої і тропарі.
І тільки дух мій ярим громом бухне
над цей похмурий мур, над цю мару
і над Софійну дзвіницю зносить
угору й гору. Хай но і помру,
вони за мене відтонкого голосять.
Три тисячі пропащих вечорів,
три тисячі світанків лебединих,
що оленями йшли між чагарів,
і, мертвого, мене не розбудили.*

І бунтар політв'язень вибухав. Він говорив і про "культ бездарних" та "їхній час, їхню годину" на Україні. Він стверджував при цьому, що час прирікає кожного мистця на волячий терпець, на опір. Коли почали тягнути жили, — каже Стус, — найперші упокорилися талановиті. І він гостро картав тих українців, які перетворились на російських холуй. Даючи загальну оцінку творчих "досягнень" на Україні, Василь Стус пише:

"...Усе, що створено на Україні за останні 60 років, поточене бацілею недуги. Як може розвиватися національне дерево, коли йому врубано півкорони? Шо

таке українська історія — без істориків, коли немає козацьких літописів, ні історії Руси, ні Костомарова, Марковича, Бантиш-Каменського, Антоновича, Грушевського? Яка може бути література, коли вона не має доброї половини авторів? І авторів першокласних — таких, як Винниченко, Хвильовий, Підмогильний. Ось і маємо прозу колгоспних підлітків — один співчіший за другого, один солодший за другого. З мовою сільської бабусі, яка без "ен'єк" слова не вимовить, тобто типову колоніальну літературну забавку. "Київ — то така прекрасна фльора, але ж фавна!", — казав Віктор Некрасов. І як з тим не погодитися, бачачи цей набір холуй від літератури, обозніх маркітанток естетики, які на національній трагедії шиють собі розмальовані шаравари блазнів танцюристів, що на трупі України витанцюють хвацького голака."

Важко було політв'язневі взагалі, а поетові, у якого вирізали дві треті шлунка, тим більше. До того ж і писати йому не давали. До того ще й думки важкі про родичів, про друзів, про рідний Київ. Ось річниця 1500-ліття Києва надійшла, а Василя Стуса огортає смуток:

"Що кращий стає Київ, то він страшніший. Бо замість живого міста, обернувся на маскараду, машкару вампіра, що н'є кров своїх синів і дочок — і від того кращає... Право на офіційну любов до Києва має тільки сонм чиновників — т. зв. інтелігенція по-радянському. Власне, чи є українська інтелігенція? Думаю, або її немає взагалі, або вона все молода і все недозріла. Український інтелігент на 95 відсотків чиновник і на 5 відсотків патріот. Введена в систему держави, ця інтелігенція не чує жодного обов'язку перед народом, який так і не набув індивідуального обличчя... Ця інтелігенція офіціозу, pragnучи жити, простує до безславної смерті, ми, в'язні історії..."

Василь Стус, аналізуючи причини невідрядного стану України в світлі наближення тисячоліття християнства, висловлює припущення, що прийняття християнства з Візантії було помилкою, шкідливою для українського народу. На його думку "пасеїстичний дух православ'я тяжким каменем упав на молоду невизрілу душу народу — призвів до жіночості духу, як атрибути нашої духовності."

Минуле, як його бачив Василь Стус, навело його на думку, що "залізна дисципліна татаро-монголів за-пліднила російський дух, додавши йому агресивності й піраміdalності будови", а однією з причин нашої національної трагедії є те, що, мовляв, "український дух так і не зміг виласматися з-під тяжкого каменя пасеїстичної віри". А потім, підсумовуючи, доходить до такого висновку:

"...Можливо, важило і те, що величезна брила духовного християнства впала на занулу душу, на її ще не змінілі плечі. В кожному разі жертвою православ'я ми є найбільшою. Вийти з-під його східніх чар ми так і не змогли..."

Який біль, який тягар відчував у той час в'язень, коли писав ці думки? Спочатку ми готові були почати суперечку... Та зупинились, намагаючись вдуматися й

збагнути, ЧОМУ він саме так кинув докір минулому і з тривогою поглянув у майбутнє? І зрозуміли... Він вказав на найголовніше гальмо в нашій історії — ВІДСУТНІСТЬ ВЛАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО НЕЗАЛЕЖНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ.

Можливо, що йому, що вибрав свідомо хресний шлях у боротьбі за свою і свого народу національну гідність, шлях, який єдиним є до царства Божого, такі думки прийшли із волі Божої?

Йому так боляче було без свого краю, без свого народу. І він творив їх сам "зі свого зболілого серця".

У своїх записках з табору смерті Василь Стус та-кож поділився з нами своїм захопленням польськими патріотами, які виявили таку "некореність радянському деспотизму". Він шкодував, що Україна не готова брати уроки в польського вчителя, що українці, можливо, "найближчі до польської натури не мають головного — СВЯТОГО ПАТРІОТИЗМУ, який консолідує поляків". Він так захоплювався прикладом польських звитяжців духу, що шкодував, що сам не поляк. І він вірив, що після Польщі "вірити в московські ідеали може тільки останній негідник".

Василь Стус бажав, щоб приклад Польщі став не тільки нашим, а й поширився на всі підневільні народи і вони знайшли сили підтримати визвольну місію, як він називав їх "вольонтерів свободи".

Дорогі земляки, запам'ятаймо ще одну дату: 4 вересня 1985 року, у таборі антиукраїнському за своїм

призначенням, число 36—I, біля Пермі, перестало битися серце ще одного відважного борця за правду України, за її людські й національні права, Василя Стуса.

Він був свідомий своєї долі, зводячи нерівну боротьбу з ворожими своїй батьківщині силами.

Він знов, що загине на вибраному ним хресті.

Він передбачав свій земний кінець з вірою, що за ним стоїть вся Україна.

Він став сумлінням свого народу!

Доля Василя Стуса є долею тих багатьох українських світочів науки, культури, письменства, яких знищила Москва тільки за те, що вони свій розум, свої сили, свій патріотизм поставили на службу своєму народові, а не Москви.

І їх було багато і їх буде ще більше. І йтимуть вони з піднесеним чолом у боротьбі за свою правду, Україно! Вони — нескорені. Вони з когорти безсмертних.

Вбити можна тіло. І Москва вбila одного із найталановитіших сучасних поетів України.

Вбити можна поета — сина, чоловіка, батька... та не можна вбити душі живої. Вона житиме вічно в його поезіях, в його ідеях. Дух його нездоланності житиме вічно!

* Алла Горська — одна із тих, які рівнялись на все найпредрасніше в культурі й історії України і була горда зі свого походження. Такими були й її друзі, а серед них і Василь Стус.

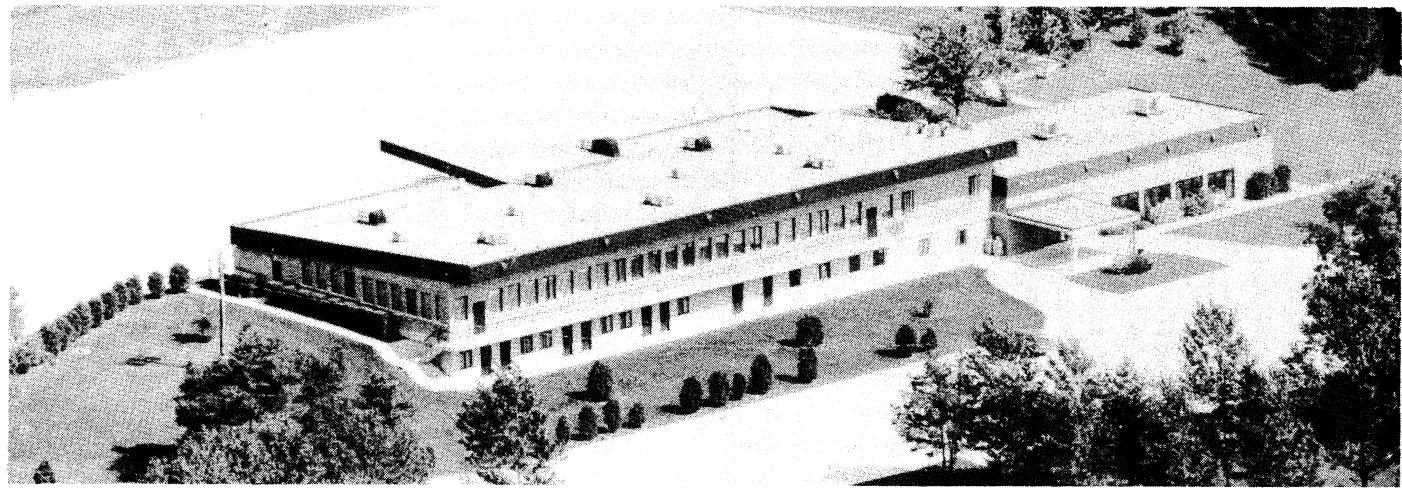

"UKRAINA" VACATION RESORT INC.
"УКРАЇНА" ВІДПОЧИНКОВА ОСЕЛЯ

Resort:

R. R. 1 (Gore Road), Dorchester, Ont., Canada N0L 1G0

Tel: (519) 659-2963

Роксана СКОРУЛЬСЬКА

"ЯК ЖЕ ЙОГО Й ЖИТИ, КОЛИ Я СПІВАТИ НЕ ЗМОЖУ..."

(Пам'яті першої української оперної примадонни Ольги Олександровни О'Коннор–Лисенко)

1850–1930

"Ні, я свого не забуваю. І якби мені голосу та більше своїх пісень (покладених на поти — Р. С.), то я би і не переставала співати, поки б не обрида усім..."

(З листа Ольги О'Коннор до Миколи Лисенка з 21.II.1868 р. з Полтавщини до Ляйтіцу.)

Роксана Скорульська — директор Музею Миколи Лисенка в Києві. Її статті про М. Лисенка і про музей його імені були надруковані в журналі "Молода Україна" ч. 415 (1992 р.).

Веселій, гарненький сімнадцятирічній панночці, що писала ці рядки до свого коханого у далеку Німеччину, доля судила зблиснути яскравим метеором на небосхилі української музичної культури... І далі — прожити одиноко — в затінку, довгі роки, зберігаючи в душі спогад про весняне сонце великого кохання і про непересічний успіх на оперній сцені... Хоча виходила вона на сцену, власне, лише двічі...

Перша наша — українська — оперна примадонна, ім'я якої не знайдеш у жодній музичній енциклопедії, доля котрої практично й досі ніким не досліджувалась, яку де-не-де згадують лише як першу (шлюбну) дружину Миколи Віталійовича Лисенка — Ольга Олександровна О'Коннор — народилася 24.06. (11.06. ст.ст.) 1850 р. в маєтку Миколаївка Кременчуцького повіту на Полтавщині. Маєток цей батьки її успадкували від діда по матері — Миколи Петровича Лисенка, старосвітського полтавського поміщика, (що перейменував на свою честь село Троїцьке — те саме, з якого походить рід козаків Чайок — предків П. І. Чайковського). Отже мати Ольги Олександровни була сестрою в других Михайліві Старицькому та Миколі Лисенку. Батько — Олександр Олександрович О'Коннор (Деконор — в російських паперах Департаменту геральдії), слідом за своїм батьком і старшим братом прийняв російське підданство, одержав "личними заслугами права потомственного дворянства", і перетворився з Ірландця на малоросійського поміщика... "Шалений полковник О'Коннор", що, за спогадами О. Стороженка, відзначився при Бородинській битві, осів на Полтавщині, оженившись на Олександру Михайлівні Стороженко і одержав російське дворянство 30.IX.1863 р.

Старший його син Віктор Олександрович (1800 р. н.), як значиться в "Родословной книге черниговского дворянства" Г. Мілорадовича, в чині гвардії полковника кінно-єгерського полку вийшов у відставку; служив у 1845–1856 рр. управлюючим чернігівськими земськими конюшнями. І 1880 р. згадується Віктор Олександрович в чині генерал-майора. Одружений був з дочкою чернігівського поміщика Іділією Вікен-

тійвою Крижановською. Дітей не мав...

Олександр Олександрович О'Коннор молодший народився в році 1813. І, крім того, що жив у Миколаївці поруч з кількома "гілками" роду Лисенків, ще й служив у Кірасирському Воєнного Ордену полку разом з Андрієм Романовичем та Віталієм Романовичем Лисенками (дядьком і батьком композитора). То ж і не дивно, що дружину взяв з Лисенків, — і вийшов у відставку "за болезнью Майором с мундиром" у 1851 році — скоро по народженню першої дочки Ольги (дивно, правда, що всезнаюча Олена Пчілка називає матір'ю Ольги О'Коннор "дочку полтавського пана Ісаєвича...". Але жодних підтверджені цьому більш ніде немає).

Батько Ольги Олександровни був людиною на той час широко освіченою, що бачимо з його формулярного списку, вкладеного до Справи про дворянство роду Деконорів, яка зберігається в Російському Історичному Архіві в Петербурзі (ф. 1343, оп. 2, №. 869). Але ж і мати, а особливо — успадкована від діда М. П. Лисенка велика бібліотека із значною кількістю УКРАЇНСЬКИХ тогочасних видань — мали вплив на формування світогляду і ерудицію "провінційної панночки", якою здається на перший погляд Олоня, Оленятко, — як пестливо називав її Микола Лисенко.

В Київському Музеї Миколи Лисенка зберігаються 4 дівочих листи О. О. О'Коннор, в яких вона постає милою пустуленкою, що захоплюється музикою, співами, мазурками з заїжджими сусідами та гусарами... Але в той же час вдумливою дівчиною, яка поспішає поширити свою провінційну освіту, яка захоплено і широко співчуває Лисенковому успіху на концерті в Празі, яка мріє про музичну освіту та серйозну справу в житті, підтримує національні устремлення свого коханого. "Що за дивні думки приходять Вам до голови, любий Миколо Віталієвичу, щоб я була байдужа до Ваших потаємних дум чи, що ще гірше, висміяла б їх? Це вже зовсім негідне людини. Буває дивне зіткнення двох осіб: великої та, можливо, геніяльної із звичайним смертним. Але не думаю, щоб цей другий, незважаючи на віддалу, що відділяє його від першого, міг би не усвідомлювати душеву силу першого. Не будучи красномовною, не можу висловити Вам належно свого співчуття, але інстинктивно відчуваю, що воно лежить глибоко на серці й може сказати лише велике спасибі за Вашу довіру, притаманну лише душам по-

дитячому чистим і прекрасним. Дай Боже, щоб вона завжди знаходила собі належний відгук! Надіюся, що Ви не будете мати сумніву щодо широти моїх слів." (Оригінали листів написані російською з кольоритними вставками і репліками українською. Всі цитати з них подано мовою оригіналу — Р. С. Переклад з російської мови редакції "Молодої України").

Дещо дізнаємося про Ольгу Олександровну зі спогадів Михайла Старицького, Олени Пчілки, та молодшої сестри — Валерії О'Коннор-Вілінської... І за всим тим бачимо, як потроху наростає життєва трагедія цієї талановитої та чарівливої жінки з "прозорим, як срібний дзвіночок" голосом...

Ставши під час літніх вакацій 1868 р. дружиною Миколи Лисенка, Ольга Олександровна їде разом з ним до Лейпцигу і з успіхом оволодіває там основами мистецтва співу. Бачимо її учасницею Лисенкових концертів у Києві в 1870–1874 рр. В листах 1868 р. вона згадувала, що співає по цілих днях "Чи ти, мілlyй, пилом припав" і "Ой у полі озеречко", інші українські пісні та салонні романси. Тепер репертуар її значно збагатився за рахунок — найперше Лисенкових обробок та сольospівів, написаних спеціально для її ніжного і прозорого сопрано. Співає вона в перших виставах "Чорноморців", в домашніх показах незакінченої Лисенкової опери "Гаркуша". В першій аматорській виставі "Гамлета" в українському перекладі М. Старицького — виконує спеціально написані М. Лисенком "Співи Офелій..." З численних посвят на ранніх фортепіанних та вокальних творах бачимо, що саме Ольга О'Коннор була музою Миколи Лисенка. Вона ж була в ті часи і його вірним помічником у справах Старої Громади — в перекладі загальнодоступних підручників, в збиранні Словника української мови... Їх квартира в будинку де-Мезера на Хрещатику була одним з громадських, так би мовити, центрів українського Києва. А про "Колю-Олю" пишуть члени Старої Громади навіть Михайлові Драгоманову на еміграцію...

І от, нарешті — та зоряна мить січня 1874 р. Перша українська опера вистава на сцені київського театру — "Різдвяна ніч" М. Лисенка-М. Старицького, в якій Ольга Олександровна близкуче виконала провідну партію Оксани (Вакулу, нагадаю, співав Олександр Русов).

Оповідаючи про ту видатну в історії української культури подію, Олена Пчілка пише: "У центрі моїх спогадів про "Різдвяну ніч" красує Оксана. Се була Ольга Олександровна Лисенкова. Здавалося, що власне таку полтавську дівчину—"чарівниценьку" уявляв собі Гоголь, малюючи постать Оксани... надзвичайна краса, чарівний погляд карих очей, зальотний усміх, знадливість усього поведіння химерної вродливиці — власне, такою вродливицею і була Ольга Олександровна, така принада була в кожному її рухові, в ніжному і дзвінкому голосочку! Здавалося, що за таку Оксану сердечний Вакула, дійсно, міг "і чортові душу віддати!"...

Згадуючи пізнішу постановку "Різдвяної ночі" в Харкові у 1883 р., Олена Пчілка знову ж повертається

в думці до вистави 1874 р., шкодуючи, що професійна співачка Зотова ні на крихту не має тієї принадості, що перша виконавиця партії. Сама ж Ольга Олександровна на той час уже не співала, та й, фактично, не була вже дружиною Миколи Лисенка...

Трагедія почала розгорнатися під час студій у Петербурзькій консерваторії, куди Лисенки поїхали скоро по прем'єрі "Різдвяної ночі". Ще в згаданих юнацьких листах Ольга Олександровна раз-по-раз нарікає, що лікар заборонив її співати по кілька тижнів, а то — й місяців. Успішні студії в класі професора Еверарді, опанування творів світової і російської класики, зокрема — П. І. Чайковського, виступи разом з М. В. Лисенком в концертах у Соляному городку — зводились нанівець хворобливим петербурзьким кліматом, напруженістю національних змагань Миколи Лисенка перед ворожого проросійського оточення "Могучої кучки"... І в тих змаганнях Ольга Олександровна, не бувши такою "надто загарливою українською патріоткою", як її чоловік, ставала ніби "знаряддям", через яке пробували часом схитнути Миколу Лисенка з його національного терену. Зокрема, пропонуючи йому, як згадує М. П. Старицький, "посаду капельмайстера у приватній опері з перспективою переходу на імператорську сцену..." Це, звичайно, відкривало перспективу професійної кар'єри і для його дружини... Вона оточена була тими професорами, неприхильними до Миколи Віталійовича за його український напрям, якийуважали вони вузьким і сміху гідним. Вона перехоплювала їх слова і спиралась на них. Найбільше то були: Цезар Кюї, Бородін, Бессель... Коли їй скажуть, було: — "Та що таке твій Кюї проти Лисенка?" — вона дивилася на них, як на профанів — згадувала В. О'Коннор-Вілінську.

Не була вона ворожа до українства: жила в добрих товариських взаєминах з Драгомановими, Житецькими, Русовими, але байдужа, далека душою. Брала все з іронічного боку, подібно до Андрія Віталійовича Лисенка, брата Миколи; а над усе боялась смішного... Вона щодалі все більше впевняла себе про розбіжність вдач її та Миколи Віталійовича і марила про незалежне життя. Деято з родичів і друзів, навіть старших українців, підтримував її в тому, і нарешті вона переїхала на своє окреме помешкання, довідавшись про близькі стосунки Миколи Віталійовича з його ученицею (яка потім стала його дружиною), — так визначає обриси родинної трагедії Валерія О'Коннор — молодша сестра Ольги Олександровни, молодша настільки, що є, власне, вже людиною наступного покоління — "свідомих українських дітей". Трохи вище пише Валерія Олександровна про те, що в Петербурзі мусив Лисенко якийсь час лікувати дружину в клініці через нервову хворобу.

Більш помірковано ставиться до особи Ольги Олександровни Олена Пчілка*, — з любов'ю і розумінням української жінки того ж покоління старогромадівців. "Я знала Ольгу Олександровну Лисенко в

* Олена Пчілка — Ольга Деконор (Лисенко) — учителька Лесі по музиці — на сторінці 28–ї.

літах молодих, знала потім у вікові старшому, а далі й тоді, коли ми стали "ветхі деньми"... При Ользі Олександрівні розцвітала творчість Миколи Віталійовича: Ольга Олександрівна була виконавицею перших по-важніших творів його. Вона ж мінялась з ним і своїми увагами про них, а була вона людина розумна, дійсно, мовлять французи, une femme spirituelle (жінка одухотворена). Навіть такі люди, як Павло Житецький і Михайло Драгоманов, що цілком не вдавались ні в яке фліртування, охоче вели довгі розмови і з Ольгою Олександрівною Лисенковою, уважаючи її за дуже розумну... Говорять часом, що подружжя Лисенків розійшлося через велику незгоду принципіальну, власне через те, що Ольга Олександрівна... завжди тільки глузувала з Лисенкового патріотизму і т. д.

Це не вірно. Та й не було причин для тієї ворожнечі... Зросла Ольга Олександрівна на селі, в кременчуцькій Миколаївці, всі враження полтавського села були для неї так само близькі, як і для Миколи Віталійовича, дуже добре знала вона українську мову й пісню і не цуралася їх; її вподобання, близькі приятельські зв'язки були всі в тім самім кругу свідомих українців і українок: отож не було причини для якоїсь незгоди основних переконань і вподобань... Правда, вона не вкладала стільки, можна сказати, фанатизму в свої вподобання, як Микола Віталійович, ставилася якось тверезіше до таких прагнень, однак, коли вона часом жартувала з якогось дійсно комічного перебільшення в національному напрямку — з якоїсь пригоди чи виразу, то тільки через те, що Ольга Олександрівна була жвавої, жартівливої вдачі і часто виявляла чисто художню спостережливість. Такі речі, що в них Ольга Олександрівна рівно не жалувала й Миколи Віталійовича, (і навіть себе самої), можна було почути (...) Але це не призводило її до ворогування з національними й демократичними прагненнями Миколи Віталійовича."

Але ні виважені спогади Олени Пчілки, ні різкіші та відвертіші — Валерії О'Коннор-Вілінської не торкаються ще одного пояснення родинної трагедії Лисенків-О'Коннорів. Навіть, зачепивши одним словом нервову хворобу Ольги Олександрівни, що на довший час вивела її з ладу, Валерія Олександрівна не торкається загальнородинної нервової хвороби О'Коннорів, якою більш чи менш були вражені всі члени родини. З виявлених в останній час документів бачимо, що рід "російських Деконорів" переривається на другому поколінні.

В спогадах В. О. О'Коннор-Вілінської більше йдеється про родичів по матері ("Лисенків і Старицьких" — так і спогади іменовані), ніж про рідних братів. З усіх названі ім'я лише одного Ераста — решта ж — просто "мої брати"...

А зі Справи про дворянство роду Деконорів (РІА, ф. 1343, оп. 2, №. 869) бачимо, що в Олександра О'Коннора молодшого і Анастасії Миколаївни було ДЕВ'ЯТЕРО! дітей: Ольга (11.VI.1850), Марія — в заміжжі Маркевичева (23.III.1854), Микола (28.X.1856), Віктор (6.I.1860), Леонід (8.VIII.1864), близнюки Валерія і Валеріян (10.XII.1866), Ераст (5.XII.1868) та

Вадим (2.XI.1870). І жоден з них не лишив по собі дітей!... Брати повмирали чи зовсім молодими, чи по довшій хворобі. Нервова система сестер теж була нетривка: — досить пригадати (нехай і в старшому віці) самогубство Валерії Олександрівни...

Зупиняючись так докладно на цих родинних обставинах, хочу висловити припущення, що саме трагедію подружжя Лисенків, що розгорталася на очах юної Лесі Українки, навіянний основний мотив "Блакитної троянди". Хто, як не Леся, з її тонким відчуттям душевного світу жінки, високим почуттям моральності, — могла так тонко переосмислити горе, що спіткало її любому вчительку гри на фортепіано — Ольгу Олександрівну і найближчого (після рідного дядька М. Драгоманова) духового наставника Миколу Віталійовича.

Чому про це не згадувалося раніше? — Невідома була не лише доля роду О'Коннорів, але навіть чиセルність його і всі імена... З іншого боку — для сучасників — родичів і близьких друзів все було зрозуміло, для "чужих", навпаки, нічого було виносити таке горе з хати...

Але, певно, не лишали байдужими близьких до Лисенків людей реплікі з "Блакитної троянди":

"ЛЮБОВ. Чого ви, панове, так збентежились? Ні, справді, чому про душевну слабість не можна говорити без того, щоб вийшло ніяково? Так, наче це щось ганебне? Ні, се не ганебно, се тільки дуже сумно для родини... О, той, кому загрожує ця страшна хворoba, не повинен би дружитись, се просто злочин!..."

ОРЕСТ. Ну, хіба ж хто може се передчувати?

ЛЮБОВ. Чому ж ні? А, приміром, діти таких слабих... Не тільки можуть, а навіть повинні думати про се."

Та й Олена Пчілка крадькома ніби, зазначає: "Розійшлися, мов не знались..." Яка ж тому причина? Причина, звичайно, була, та сього я торкатись не буду. Ми були великими приятелями з Миколою Віталійовичем, але він мені ніколи про цю річ не говорив; ся тема була цілком вилучена з наших розмов; я залишу її тут."

"Розійшлися без сварки і залишились мов би то добрими товаришами, — ніби продовжує Пчілкину репліку В. О. О'Коннор-Вілінська. — "З часом довелося їм спільно упорядковувати становище дітей Миколи Віталійовича, яких він дуже любив." За цим — згода Ольги Олександрівни (що так і залишилась офіційно дружиною Миколи Віталійовича) на всиновлення його позашлюбних дітей від Ольги Антонівни Ліпської та надання їм права носити батькове прізвище.

Ще дозволю собі навести тут один фрагмент спогадів Валерії Олександрівни: "Поживши якийсь час на окремому помешканні, Ольга Олександрівна переїхала в материн дім на Бульварно-Кудрявській вулиці і оселилася там у флігелі. (...) Коли приходив на відвідини Микола Віталійович, то заходив і у флігель до своєї колишньої дружини. І коли згодом, після смерті укоханого батька, вона психічно захворіла, він поті-

шав її музикою."

Передаючи до нашого Музею Лисенків архів з Кабінету-музею М. В. Лисенка при Київській консерваторії, дружина Остапа Миколайовича Лисенка — Марія Тимофіївна, яка не знала особисто ні свого свекра — Миколу Лисенка, ні чоловікову матір — Ольгу Липську, з любов'ю та повагою оповідала саме про Ольгу Олександровну О'Коннор-Лисенко. Оповідала про її самотнє нелегке життя радянської учительки фортепіанної гри, що жила з приватних уроків... І про її — до останнього подиху закохане ставлення до пам'яті Миколи Віталійовича. Марія Тимофіївна, що знала всіх Лисенкових дітей і учнів, племінників його — Старицьких, тих же таки Олену Пчілку та Валерію О'Коннор, говорила, що найбільше дізналася про свого свекра і перейняла ставлення до нього як до мистця і людини саме від Ольги Олександровни...

Слідом за Пчілкою, більшість чомусь пов'язує з трагедією подружжя Лисенків дует на вірші Г. Гайне "Коли розлучаються двоє". Мені ж видається більш відповідним в цьому разі один з перших Лисенкових сольоспівів з "Музики до "Кобзаря", присвячений Ользі Олександровні і виконаний нею першою ще у Ляйпцигу у 1869 р. І коли я чую цей твір у виконанні неперевершених зірок української оперної сцени чи в безпосередньому і надхненному виконанні народніх співачок-аматорок, коли проникають у серце вже перші слова і звуки: "Ой, одна я, одна, як билинонька в полі...", — в пам'яті постає усміхнена гарненька панночка з майже вицвілої фотографії року десь 1886–1887, якій таки "не дав Бог... ані щастя, ні долі"... Ось на такій же вицвілій від часу фотографії

Весільне фото.

Ольга Олександровна і Микола Віталійович Лисенки.
Кременчук, 1868 р.

Опера вистава "Різдвяна ніч".
У ролі Оксани (у вінку) — Ольга Лисенко, Вакули —
Олександр Русов, Марусі (сидить) — Надія Булах.
Січень 1874 р., Київ.

она притулилась у шлюблому вбранні до плеча Миколи Лисенка, ось — в розкішному українському вбранні, у високому вінку — це в ролі Оксани... ось в строгій темній сукні, зосереджена перед фотокамерою петербурзького фотографа... Все це, перша прімадонна української опери, музка Миколи Лисенка, вчителька Лесі Українки — самітня бабуся "з колишніх", що втомлено топче київські бруківки, повертаючись з приватних уроків ще у 1930 році... Все це — Ольга Олександровна О'Коннор-Лисенко, чиє 145-річчя непомітно минуло в середині цього спекотливо-го київського літа 1995 р. і з дня смерті якої минає тепер 65 коротких і — таких безсердечно позбавлених пам'яті про неї років...

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ !
Майбутнє "Молодої України" залежить також
і від Тебе !
Отже, поширюй журнал, приєднуй нових
передплатників !
Не забувай про пресовий фонд
"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" !

Валентина РОДАК

МАЕСТРО ГОБАРТ ЕРЛ

— заслужений артист України

На ім'я диригента Гобарта Ерла я вперше звернула увагу, прочитавши в київському журналі "Музика" за січень-лютий 1992 року замітку про те, що Гобарт Ерл став першим американським диригентом, який постійно працює з українською симфонічною оркестрою (Одеська філармонія). Зацікавила мене і стаття про нього І. Шаповалової (В. з У. чис. 45, 1992). З програмки "Таланти твої, Україно!" довідалась про участь оркестри на концерті з нагоди другої річниці Дня незалежності України (Палац культури "Україна", Київ. 21.08.1993). Ще більше зацікавилась я диригентом, прочитавши похвальну рецензію в юдеїшіку "Чікаго Тріблон" (19.XI.1993) про американський дебют симфонічної оркестри. "Одеська симфонічна оркестра сміло може йти впарі з найкращими американськими оркестрами", — підсумував рецензент Ден Таскер, — "звук оркестри — чистий, ансамблева гра — органного звучання і музиканти вільно виконують Прокоф'єва, Малера і "свого" композитора Бориса Лятошинського. До диригентських здібностей Гобарт Ерл ще має і дипломатичні — вечір почав поза-програмовим номером — піснею "Прекрасна Америка!"

Коли я довідалась про запланований виступ в Торонто, мені вдалось перевести інтерв'ю з диригентом Ерлом для канадського-міжнародного радіо і побувати на концерті Одеської симфонічної оркестри. Репортаж розпочався уривком з увертури "Тарас Бульба" М. Лисенка.

Увертурою до опери "Тарас Бульба" Миколи Лисенка симфонічна оркестра Одеської державної філармонії блискуче закінчила канадський дебютний концерт у престижній залі "Массі голл" в Торонто, 4-го грудня 1993 року. Цей видатний колектив з України у складі понад 100 музикантів вперше на північно-американському континенті несподівано загостив з концертом в Торонто після виступів у США — у Чікаго, Принстону і Нью-Йорку.

Мистецький керівник і головний диригент оркестри — маestro Гобарт Ерл — громадянин США, перший американський диригент на посаді диригента української симфонічної оркестри.

Молодий (йому лише 33 роки!), енергійний Гобарт Ерл відразу зачарував присутніх (на превеликий жаль, через брак відповідної реклами, не дуже велику, але велими вдячну авдиторію) своєю поставою і широкою манeroю диригування — іби захоплював всі звуки оркестри і формував їх на свій лад. У цьому він мав повну співпрацю оркестри, яка відповідно реагувала на всі його вказівки; в результаті спільнотої праці: яскраві звуки, чудова ансамблева гра — пристрасна і перекоплива. Сила оркестри — її смичкова частина. Відчувалось, що мала кількість присутніх не вплинула негативно на якість гри оркестри. Музи-

канти і диригент — професіонали і повелися по-професійному. За це їм велике признання. Присутні у свою чергу щедрими та довготривалими оплесками дякували виконавцям за прекрасне виконання творів Прокоф'єва, Лятошинського (фрагмент Симфонії №. 3) Малера, Елгара і на додаток Лисенка. Гобарт Ерл диригував все напам'ять!

"На американському континенті маловідома українська симфонічна музика та її композитори, то чому ж, крім Лятошинського і Лисенка, у вашій програмі так мало представників цього жанру; адже ж ви Державна оркестра і репрезентуєте Україну?" — спіткала я мистецького керівника в день концерту.

"Статус Державної оркестри, який отримала симфонічна оркестра Одеської філармонії в січні цього 1993 року був знаменною подією в житті музикантів. Це поки що єдина оркестра, після Кримської, з подібним статусом" з гордістю, але ввічливо відповів Гобарт Ерл по-англійському. "Сподіваюсь, — продовжив по-українському, — що слухачі зрозуміють, що моя українська мова ще не досконала, тому відповідаю на ваші запитання по-англійському.

Я погоджується з вами, що треба більше українських творів, але прошу прийняти до уваги, що турне було зорганізоване насильно. Маючи змогу концертувати за кордоном, ми хотіли скористати з нагоди, тому в програмі — твори, які були готові до виконання і які належно можна було представити на цьому континенті любителям музики. Взагалі, до моого приходу, в репертуарі оркестри не було багато українських творів, більшість з них були російські. Оркестра не мала досвіду у виконанні німецької, австрійської, англійської, американської, французької музики, а за два останні роки ми розширили репертуар. Вважаю, що наша програма, яка включає твори Лятошинського і Лисенка — цікава, бо показує широкі можливості оркестри.

Відразу після нашого турне ми будемо досліджувати українську музику — музику Скорика, Станькевича та інших українських композиторів. Я справді відчуваю зобов'язання вивчати нові українські твори та включати їх в концертні програми і запевняю вас, що ми будемо виконувати симфонічну музику українських композиторів. Ви згадали, що цей жанр музики маловідомий на північно-американському континенті, а я додам, що в Західній Європі він взагалі незнаний. Це проблема, над якою треба буде попрацювати."

Біографія американського диригента така: народився Гобарт Ерл у Каракасі, Венесуеля; середню освіту та диплом кларнетиста здобув у Англії в Лондонському музичному коледжі Трініті; вищу — в США в Принстонському університеті, який закінчив з

відзнакою (Гобарт — лавреат премії Ізидори та Гелен Сакс). В Австрії у Віденській музичній академії вивчав диригентуру. Гобарт Ерл — учень Ф. Лайтнера у Зальцбургу та Л. Бернштайна і С. Озави у Тенглвуді. Виступав з багатьма європейськими оркестрами як гість-диригент, а 1987 р. заснував і був мистецьким керівником американсько-австрійського ансамблю, який у Відні презентував американську музику, а в Нью-Йорку — австрійську. З цим ансамблем він підготував вісім прем'єр на твори шести композиторів (до цього часу Гобарт Ерл підготував 13 світових прем'єр); воскресив деякі маловідомі твори кінця XIX — початку ХХ століття, які компакт-диском випустила фірма "Олбані рекордс" 1990 року. З 1991 року Гобарт Ерл працює в Одесі.

Як це сталося?

"Мені просто пощастило. Коли я 1990 року був з концертом зі своєю віденською оркестрою в Москві та в Одесі, мене запросили продиригувати декілька концертів з Одеською симфонічною оркестрою. Сталось "кохання з першого погляду". Музикантам я сподобався, а вони — мені. Ми ж подібні у темпераменті. Одесити південні люди, а я виріс у Венесуелі. І так почалася наша спільна творча праця, яка принесла позитивні наслідки. За два роки ми виступили у 15-ти містах Європи і дали 80 концертів. Виступили двічі в Києві, у Львові, Чернівцях, Івано-Франківському, Ужгороді, Тернополі, Полтаві, Кіровограді, а також у Москві й Санкт-Петербурзі. У Відні (в червні 1992 р.) дали два благодійні концерти у знаменитій віденській Музікферайнзалі, прихід з яких у сумі 20,000 доларів подарували двом одеським лікарням, що лікують потерпілих від Чорнобильської катастрофи. Концерти відбулися під патронатом австрійського міністра зовнішніх справ д-ра А. Мока. У Брегенсі (Австрія) на фестивалі американської музики Одеська симфонічна оркестра була єдина оркестра зі Східної Європи, і наш виступ організатори фестивалю записали та видали компакт-диском. Цього року ще й виступали в Єспанії, а у майбутньому заплановано турне в Швейцарію і Німеччину.

Головним гостем-диригентом Одеської симфонічної оркестри я став 1991 року, а рік пізніше мене призначено мистецьким керівником."

Позитивно оцінив працю маестра Гобарта Ерла торонгський музичний критик Вільям Літлер, написавши у щоденнику "Торонто стар", що "солідна оркестра продовжує високе мистецтво своїх одеських попередників" — згадує П. Столлярського та його учнів-скрипалів Н. Мільштайна і Д. Ойстраха. Статтю закінчує запитанням: "хто б міг донедавна сподіватися почути виступ будь-якої симфонічної оркестри з України, та ще й в "Мacci голл" з 33-річним диригентом на чолі?" Але, те "не до подумання" здійснилося, і хоч з великими фінансовими труднощами, музикантам оркестри Одеської філармонії все ж таки пощастило вийхати за кордон (Державна оркестра не отримала жодної державної матеріальної підтримки і, крім деяких грошей від приватних спонзорів, своє турне

відбуває при обмеженому бюджеті) і з їхньою завзятістю, великою любов'ю до музики та з талановитим і працьовитим диригентом, слід сподіватися, що вони переборють всі перешкоди.

"Ми не можемо стриматися від того, щоб не заграти вам ще дещо з української музики", — на кінець концерту сказав присутнім по-українському диригент Гобарт Ерл закінчуучи словами "Ще не вмерла Україна". Грімко прозвучала увертюра "Тарас Бульба".

* *

- * 16-го березня 1994 р. Гобарта Ерла, за його відану і плідну працю в галузі музичної культури, уряд України нагородив званням "Заслуженого артиста України". В історії України Гобарт Ерл став першим чужинцем з таким почесним званням.
- * Одеська оркестра концертувала в таких країнах: — в Англії, в листопаді 1994 р. (Перша оркестра з України); — в Австралії, в лютому 1995 р. (Перша з головних оркестрів з України).

Нові досягнення симфонічної Державної оркестри Одеської філармонії та її диригента Гобарта Ерла.

- * Оркестра з диригентом підготували компакт-диск з творами Миколи Колесси і Мирослава
(Продовження на стор. 17.)

Під час інтерв'ю.
Гобарт Ерл і Валентина Родак.

Торонто, 4.12.1994 р.
Фото — П. Родака.

Володимир СОСЮРА

**

Сивіє волос мій, сивіє,
все глибіше зморшки на чолі...
Якби я міг, моя Маріє,
бути вічноюним на землі!

Щоб вічноюю красою
Цвіло все в рідному краю,
щоб ти могла разом зі мною
вернути молодість свою.

1955

**

На трави перлами роси
зоря упала. Поле мріє...
О скільки щастя і краси
в твоєму імені: Марія...

По квітах золотом пройшов
останній промінь. Легіт віє...
Мої надії і любов
в твоєму імені: Марія...

Дивлюсь в очей твоїх блакить,
і серце трепетно так мліє...
Все, чим живу, чим буду жити,
в твоєму імені: Марія...

1955

ПРОЩАЙТЕ, ДОРОГА МАРІЕ!

Його Беатріче, Лаура... Його — це нашого велико-
го українського національного поета Володимира
Сосюри. Творця цілої поетичної галактики пісень, по-
ем, баллад, поезій — ліричної сповіді душі й серця, снів
наяву...

Із цього зоряного шляху пісенного зараз озываєть-
ся, насамперед, рядок Сосюриного заповіту: "Дівчи-
но... Коханий любить не захоче тебе, коли ти не лю-
биш Україну!" Коли Поет писав ці слова, він також і
про Вас думав. Бо у Вас, як казав він, "усе україни-
лось". Душа і серце. "В неї і губи, і брови її, як у моєї
України." Україна і кохана — "Ти і Вона в образ єди-
ний злилися павіки..." Це — про Вас проспівало.
Складено навіки, поки живе народ український і чути
його слово, — Сосюрину Пісню пісень.

В ті люті й страхігливі роки, коли шаленіла, цьку-
ючи Сосюру, вульгарна критика; коли внаслідок по-
літичних процесів один за одним з життя зникали
українські письменники; розпочався голodomор і за-
гинули мільйони наших селян, — у ту моторошину
пору своє жіноче плече Ви підставили під його дужі
рамена... Берегли внутрішню свободу творчости, без
чого неможлива Поезія. І найглибинніше у поета —
його щиру, багатежну, часом зовсім безпомічну і без-
захисну ніжну людяність...

А коли наприкінці 40-их років страшна тінь ката
знову нависла над Сосюріним домом, Ви не побояли-
ся полемізувати із самим Сталіром. І система відпла-
тила Вам. Сповна. Ви опинилися у казахстанських зе-
ківських таборах, у сибірській тайзі валили столітні
кедри і з холодного болота вигрівали мерзлу картоп-
лю, аби зварити баланду й не померти з голоду. Все
витримали. Не зламались. Не підписали жодного до-
носу, які кати підсували Вам. Коли настала хрущов-
ська відлига — повернулись у благословенний Київ,
до свого Червінського Орфея України, як називав
Сосюру Хвильовий.

Сумною громадою стоймо перед Вами, нашою віч-
ною Легендою, стоймо і просимо — і вперше, і вдруге,
і втретє — простіть нам, Маріє! Простіть нам за те, що
не все зробили для Вас. Ваш образ із нами, і Ви без-
смертні: великий Поет обезсмертив Вас у своїх піснях.

Земля Вам пухом!

Юрій БУРЛЯЙ

Рада Спілки письменників України та правління
Київської організації СПУ з глибоким сумом
повідомляють про кончину вдови видатного
українського поета Володимира Сосюри

Марії Гаврилівни СОСЮРИ

і висловлюють глибоке співчуття
її рідним і близьким.

МАЕСТРО ГОБАРТ ЕРЛ (Закінчення зі стор. 16.)

Скорика під назвою "Музика України". Відома
фірма ASV в Англії в грудні 1995 року випу-
стила її на продаж.

* У квітні 1996 року — заплановані виступи в
США (в Нью-Йорку, в Організації Об'єднаних
Націй у Вашингтоні, в Кеннеді Центр та інших
містах) для відзначення 10-ліття Чорнобиль-
ської трагедії. Симфонічну оркестру запросила
"Вашингтонська група українських бізнесменів
і професіоналістів.

Після виступів у США, надіємось почути Одеську
симфонічну оркестру і в Канаді.

Симфонічна оркестра Одеської філармонії на чолі
з диригентом Гобартом Ерлом, заслуженим артистом
України, виступаючи в престижних залах Європи,
США, Канади і Австралії за останні чотири роки ба-
гато зробила для поширення доброго імені не тільки
оркестри, але й України. Цим амбасадорам ми повинні
бути вдячні за їх вклад у музичну культуру України,
а диригентові належиться признання за вирозуміння у
праці в молодій, чужій йому, незалежній державі та
подяка за його великі старання вивести українську
симфонічну оркестру на рівень світової музики.

Дмитро НИТЧЕНКО

ПЕРША ЗБІРКА ПОЕЗІЙ ОЛЬГИ ПРЕСІЧ

(O. Пресіч. Імпресії. Поезії. 1994 р. 60 ст.)

Наприкінці минулого року вийшла з друку в Києві у в–ві "Український письменник" перша збірка поезій, знаної вже в нашему Мельборні чи і в цілій Австралії, молодої поетеси Ольги Пресіч (в Україні відомі O. Пресіч друкувались у збірнику "Вітрила" та в різних газетах — Ред.). Минулого року О. Пресіч перебуваючи тут тимчасово з чоловіком—науковцем С. Єкельчиком, виступала на літературному вечорі, який їй влаштував наш Літературно–мистецький клуб, друкувала свої поезії в нашій пресі, а також викладала історію України в Братській школі в Мельборні, захоплюючи учнів своїми цікавими лекціями. Її добірки віршів надрукував і канадський журнал "Нові дні".

В той час автор цих рядків збирал пожертви для "Літературної скарбниці Спілки письменників України", яка готовувала до видання серію збірок молодих письменників. Після того, як було переслано до Києва 4,500 доларів, пізніше надійшло ще 450 доларів. Щоб не ускладнювати справи з пересиланням цієї меншої суми, за порадою Літературно–мистецького клубу, ці гроші вирішили обміняти на американські й віддати поетесі Ользі Пресіч на видання її першої збірки поезій, яка була вже в ній готова. Тож ця невелика сума й спричинила до видання збірки Ольги Пресіч у престижному видавництві "Український письменник", з передмовою автора цих рядків.

Отже перед нами перший примірник талановитих "Імпресій", який фактично з'явився на початку цього року. Та не тільки наша допомога грішми допомогла видати цю невелику, але вартісну, збірку поезій. Її гідно оцінило й видавництво "Український письменник", зазначивши в анотації від в–ва, що "Книжка Ольги Пресіч — з нової хвилі поетично обдарованої української молоді. Тієї молоді, яка пише не лише про внутрішній мікросвіт, а й випускає "атоми душі", без яких не існує макросвіту людського буття, Країні твори збірки, віримо, згодом стануть улюбленими піснями сучасних українських вояків"...

Що ж нового й цікавого у збірці Ольги Пресіч? Найперше, збірка вражає своєю свіжістю, багатим словником, відсутністю штампів, оригінальністю мистецьких засобів. Та погляньмо на зразки чи уривки самих поезій. З великою експресією звучать рядки у вірші "Папа блазнів":

...Юрба ревла. Химерними стрібками,
Мов хижка кішка, підкрадалась ніч.
Диявол пролітав понад дахами,
Полюючи свою пекельну дич.
Він чатував на віру та надію,
На милосердя розкидав сільця,
Кощавою рукою щедро сіяв
Нелюдську злобу у людські серця...

Юрба шаліла, била у долоні,
Злітала галич до церковних бань.
Скоцюробившись на блазенському троні,
Сидів старцями обраний горбань.

Збірка має розділи: Імпресії, Елегії хвилинни, Данина душі. Низка поезій присвячена постатям або темам світової літератури, як "Сальєрі", "Кармен", "Примарні клени Хорін Дзі" та інші.

Та не забула авторка й про сухо українську історичну тематику: низка творів розповідає про княгиню Ольгу, про відомі геройчні бої за Маківку, як і поезії, присвячені постатям жінок–хорунжих Січових стрільців: Олени Степанів та Софії Галечко, а також героям УПА. До цього циклу належить і згадана "Українська похідна", яка аж проситься, щоб її поклали на музику:

...Виспівує сурма ранкова —
Вже перший рік служби іде,
Сумує Марічка у Львові,
Наталка з Полтавщини жде.

Нікому не вчинимо згуби,
Себе ж не дамо звоювати.
Прадавні князівські тризузи
На наших кокардах горять...

Наприкінці варто згадати про мову авторки: вона оригінальна, насичена яскравою і свіжою образністю, метафоричністю, цікавими порівняннями, незбитими епітетами. Ось кілька прикладів: мов хижка кішка, підкрадалась ніч. Зорів вічність крізь вікно небес. Трі–попочуту помираючі хвилини. Отрутою тумани лілються в душу. Вітри віків вдягають в ряси клени. Листки опалі, мов сумні прочани, припали до нетлінної землі.

То ж та образність, різноманітність тематики, глибока ліричність, відгомін боротьби за рідну землю проти ворога–загарбника — все це й творить досконалість поезій Ольги Пресіч.

N. - J. SPIVAK LTD.

1158 Wonderland Road
LONDON, ONTARIO

N6L 1A6

(PRE-MIX CONCRETE)

Ольга ХОМ'ЯК

НЕ ХЛІБОМ ЄДИНИМ

Проектом "Відродження", над реалізацією якого працює товариство "Канадські друзі України", передбачено всебічне сприяння процесам відродження і розвитку української свідомості, духовости та культури, для чого плянується збір літератури у Канаді та відкриття бібліотек у промислових центрах України. Перша така бібліотека відкрита у Луганську, друга у Донецьку, наступна відкрилася у Харкові.

Бібліотека Канадсько-українського центру у Донецьку заснована 20 вересня 1994 року. В офіційному відкритті бібліотеки взяли участь посол Канади в Україні Франсуа Матіс, заступник міністра культури України, представники з Канади.

Створення престижного міжнароднього закладу на Донеччині сприятиме зміцненню дружніх контактів між Україною і Канадою, збагаченню духовости наших держав. Ця бібліотека унікальна: тут зібрані українські книги і журнали, які видані поза межами України, а також англомовні видання. Фонд бібліотеки налічує більше 12 тисяч видань, половину з яких складають книжки.

Майже половина представленого фонду — українською мовою. Основу фонду українських книжок

становлять дослідження з історії України, літературознавства, мовознавства, художня література, книги з філософії, теології, економіки, історії, культури, мистецтва, музики.

Унікальні довідкові видання, такі як "Енциклопедія українознавства", "Українська мала енциклопедія" дають змогу розширити й досконало познайомитись з минулим і сучасним України. Суттєвим доповненням до енциклопедії є література історичної тематики, а це — 9-томне видання праць Михайла Грушевського, роботи В. Винниченка, М. Дорошенка та інших. Також представлені й видання, які відтворюють історичне минуле окремих районів України: Галичини, Гуцульщини тощо. Багато книжок про відомих історичних діячів: І. Мазепу, Б. Хмельницького, П. Сагайдакового та інших.

Особливо багато корисного тут можна знайти на теми національного відродження, народознавства, розвитку народніх свят, традицій, обрядів. У фонді більше 200 нотних видань, а це і народні пісні, і колядки, а також більше 100 грамплатівок.

Художня література представлена іменами, що тільки починають поверматися до нас: І. Багряного,

Відкриття третього Канадсько-українського культурно-освітнього центру при Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Короленка.

Проект "Відродження",
Харків, 27.06.1995 р.

Зліва направо: Лілія Незнамова (директор бібліотеки), за нею — Василь Мокроніс (голова Харківського РУХ-у, незалежного), єпископ Адріян (УПЦ-КП), о. Віктор (УПЦ-КП), Ярослав Семчишин (член проекту "Відродження"), Роман Вашук (радник канадської амбасади в Києві), Михайло Горинь (голова УРП), Іван Кузик (голова проекту "Відродження"), Анатолій Кіндратенко (професор Харківського державного університету), Валерій Мещеряков (заступник голови обласної адміністрації), Галина Підопригора (народний депутат районної ради). На фото не видно двох членів проекту "Відродження" — Степана Горлача і Володимира Турка.

М. Хвильового, В. Симоненка, В. Стуса, М. Зерова, М. Драй-Хмари, Л. Костенко.

З періодичних видань найбільш цінними є популярні часописи: "Сучасність", "Український історик", "Молода Україна", "Наше життя", "Жіночий світ", найрізноманітніші щорічні альманахи Українського Народного Союзу, "Новий шлях", "Гомін України".

Англомовна частина фонду різноплянова і універсальна за змістом, здатна задовольнити будь-які запити фахівців. Особливої ваги набувають енциклопедичні видання "Britannica" (24 томи), "Canadiana" (10 томів), "The American Education Encyclopedia" (14 томів), "Encyclopedia of Ukraine" (6 томів).

Немає такої галузі знань, з якої б тут не була представлена література. Особливої уваги заслуговують книги з економіки, бізнесових справ, маркетингу, менеджменту. Найбільш цікаві такі періодичні видання: "Chatelaine", "Home", "Canadian Living", "Fashion", "Flare", "National Geographic", "Life", "The Economist".

Для тих, хто плянує навчатися за кордоном, корисним буде довідник про університети Канади.

Обласна бібліотека разом з Науковим методологічним центром і Українським культурологічним центром постійно проводять книжкові виставки та виставки майстрів народньо-прикладного мистецтва. Бібліотека відкрила ім'я майстра вишивки К. Діденка, який за представлені тут роботи (вишиті глайдю ікони) отримав звання народного майстра України. Також тут представлені для показу скульптури з дерева, гальванопластика, живопис, художнє плетіння.

У березні відбулася виставка, присвячена 181 рокиням з дня народження Т. Г. Шевченка "В сім'ї вольній новій ми тебе не забули, Тарасе!"; у січні — авторська виставка І. П. Яхно "Українська вишивка в побуті" та виставка "Релігійні мотиви в декоративно-прикладному мистецтві". 22 червня почалася виставка "Козацькому роду нема переводу". Цю назву вона отримала тому, що на ній — лише роботи чоловічих рук.

Просвітницьку діяльність бібліотеки центру здійснюються на літературних вечорах, присвячених новим, маловідомим іменам.

Зaproшуємо завітати до бібліотеки. Впевнені, що зможемо задовольнити запити відвідувачів. Бібліотека розташована у приміщенні Донецької обласної наукової бібліотеки та чекає на вас щоденно з 9 до 17 години, окрім п'ятниці.

"Східний часопис",
15–21 липня 1995 р.

* *

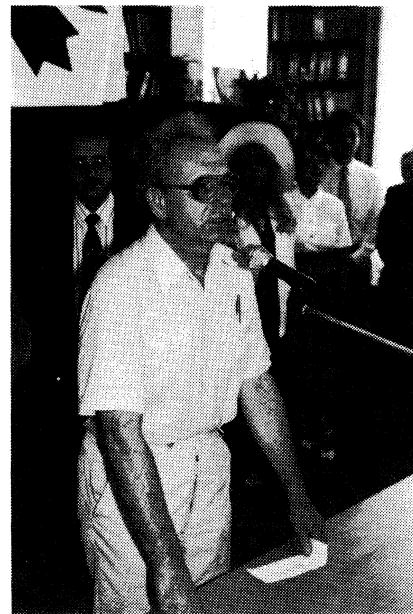
- * Проект "Відродження" — проект Торонтського осередку Канадського товариства приятелів України (раніше знане як "Канадське товариство прихильників РУХ-у" та "Канадські друзі України").
- * Голова управи "Канадського товариства приятелів України" на 1995–1996 рік — Богдан Миндюк.

* Члени управи: Орест Субтельний, Орест Джулінський, Ярослав Семчишин, Володимир Молодецький, Богдан Винницький, Надія Скоп, Богдан Голинський, Стефан Горлач, Данилю Даревич, Юрій Даревич, Іван Кузик, Ірина Мороз, Валентина Родак, Марія Хомин. Контрольна комісія: Тед Павлюк, Мирослав Дяковський, Адоніс Яців.

- * Екзекутивний директор — Леся Шимко.
- * Голова проекту "Відродження" — Іван Кузик. Попередній голова — Микола Колодка.
- * "Про наші проекти" та "Звернення напередодні відкриття бібліотеки в Харкові" — читай "М. У." ч. 429 і 430.
- * 22-го січня 1993 р. відкрито в Луганську першу бібліотеку в Канадсько-українському центрі "Відродження" на терені Луганського державного педагогічного інституту.

20-го вересня 1994 р. в Донецьку відкрито другу з черги бібліотеку в приміщенні Донецької державної обласної бібліотеки.

27-го червня 1995 р. в Харкові відкрито третю бібліотеку в Державній науковій бібліотеці ім. В. Короленка. (Харківська державна наукова бібліотека нараховує 6 мільйонів книг і входить в десятку найбільших книгосховищ України.)

На відкритті Канадсько-українського культурно-освітнього центру.

З привітанням виступає проф. Анатолій Кіндратенко.
Харків, 27.06.1995 р.

**ШАНУЙ СВОЮ МОВУ,
КУЛЬТУРУ і ЗВИЧАЇ !**

В бібліотеці ім. В. Г. Короленка появились рідкісні книги

В бібліотеці ім. Короленка відбулося відкриття Українсько-канадської бібліотеки. Четверо українців-канадців перебувають в Харкові з метою передати близько 10 тисяч рідкісних книг, які ніколи не видавались в Україні. Деякі з них просто унікальні: вони видані ще до революції, після якої багато українських родин емігрувало в Канаду. Крім книг, подаровано ще 5 тисяч журналів, між ними багато з медицини. За словами працівників бібліотеки, всі книги будуть належно використані, особливо студентами та науковими працівниками. Сьогоднішню діячу Українсько-канадську бібліотеку поблагословив настоятель Богоявленського собору.

"Харківські відомості" (переклад),
27-го червня - 4-го липня 1995 р.

Людмила БАРАНЕВИЧ

ХОЧЕШ БУТИ БАГАТИМ — ВІДБУДУЙ ХРАМ, ВИХОВАЙ 150 ДІТЕЙ, РОБИ ДОБРО ЛЮДЯМ

Багач-бідняк — антитеза, що несподівано обрушилася на нашу непідготовлену свідомість оголеною правою. Всі "за" й "проти" того й другого поняття водночас якось дуже легко розбиваються нашими ж новими багатими. Не всіма, звичайно. Але дедалі більше, саме на вітчизняному ґрунті, з'являються ділові люди феноменального гатунку — вочевидь такий може дати тільки рідна земля. Серед них — харків'янка Галина Підопригора. У рідному місті вона — одна з найпопулярніших особистостей. Цього року регіональне телебачення за опитуванням глядачів віддало їй титул "Жінки року". Взагалі, титулів у Галини Іванівни чимало. Її називають першою леді бізнесу України, вона — член Європейського парламенту жінок, почесний ветеран (при її красі й молодості) 57-ої армії, бо підтримує ветеранів морально й матеріально. Галина Підопригора — народний депутат райради, її ім'я занесено до Золотої книги почесних гостей Калмикії... Хто ж вона насправді — ця красива, чарівна пані, котра за пару приїздів до Києва підкорила свою неординарністю всіх, хто мав щастя з нею спіznатися?

Мое перше знайомство з Галиною відбулося на вернісажі відомого українського художника з Харкова — Віктора Ковтуна. Вернісажі взагалі, як відомо, — це святковість, збуджене очікування чогось надзвичайного. І це відчуття таки виправдалося, бо тут усе відбулося не так, як завжди. На відкритті виставки свого земляка (а Віктор Ковтун родом з Чернігівщини) прибув Президент Леонід Кучма, чим надав цьому мистецькому заходові значення події — з одного боку, а з іншого — елегантно й делікатно підтверджив свою високу зацікавленість життям та проблемами творчого народу вза-

галі. Могутня "група підтримки" з Харкова — колеги, друзі Віктора Івановича, не зупинившись перед незручностями поїздки, згуртованим десантом висадилися в столиці, щоб гідно репрезентувати свого маestro, і при нагоді й пожартувати, що Київ, мовляв, село, а Харків, як не кажіть, а таки райцентр. Посеред цього веселого, гамірливого і достойного люду особливо вирізнялася чарівна Галина — невисока на зріст, яскраво красива. Вручаючи винуватцеві свята величезний букет квітів (вочевидь, у свій зріст), вона знайшла такі проникливо влучні слова про значення мистецтва в наш час, що спершу здалося: говорити витончений естет. А ще більше Галина приголомшила присутніх, коли двома-трьома фразами обмовилася про себе...

Кілька разів пізніше я зустрічалася з нею, спілкувалася з харків'янами, київськими друзями Галини...

Вона самотужки відкрила для себе світ, про який їй ніхто нічого не розповідав і не міг це зробити. Галинині батьки, колгоспники із села Геніївки Зміївського району ("Там я народжена, хрещена... Гарне село, хороше... Коли їду тепер путівцями, дивлюся, чи озиміна зійшла, чи вчасно городину зібрали, — щоб не задошило ж..."), природно, нічого не знали про бізнес і бізнесменів. І Галя нічого не відала про це. Щоправда, коли дитиною пасла корів по черзі, начиталася про

Депутат Галина Підопригора*

вписує свої побажання в книгу для гостей на відкритті Канадсько-українського культурно-освітнього центру.

Харків, 27.06.1995 р.

* Галина Підопригора — віце-президент новствореної Ліги українських меценатів, президентом якої є Петро Яцик з Торонто, Канада. Обов'язки виконавчого директора виконуватиме Михайло Слабошицький. Між членами цієї організації є торонтощі Ераст Гуцуляк і Юрій Ємець. Недавно в Києві, в Міністерстві юстиції, зареєстровано Лігу українських меценатів, мета якої: "надання допомоги й підтримки розвитку науки, культури, в тому числі сприяння захистові та збереженню історичних і культурних цінностей."

дореволюційних меценатів й тоді ще задумала теж такою стати. "У мене дві сестрички — Раї й Віра. А хата наша — під самісінським лісом. Усе, що росло в лузі, на полі, в лісі, — квіти, ягоди, гриби я збирала з весни й до пізньої осені. Позв'язую пучечками, порозкладаю купками — й на Кінний базар до Харкова. Вдосвіта летіла на електричку, щоб, повернувшись, ще й до школи не спізнигтися. А, спродаювшись, накупую всім гостинців — мамі, татові, Раї, Вірі — й босоніж, бо ноги дуже натирала на базарі, назад до станції." Це її університети — вже й не в такому далекому нашому минулому.

А мотається тепер поміж селами Галина тому, що вона — президент фірми "У Галини". Це відоме всім у Харкові та за його межами однайменне кафе та розгалужена лоточна система з домашньою кухнею, яку полюбили десятки тисяч людей. І щоб ця кухня тримала взяту планку найкращої на Південно-Західній залізниці, господиня добирає лише якісні продукти. "Я знаю, в якому селі вирощують найкращих гусей, де вже набрали вагу поросята, де на порі овочі..."

Отак одного осіннього дня вона летіла на "Москвичі" через Рокитне. Храм, що раптом виріс перед очима, вразив залишками дивовижної краси. А стояв, мов сиротина. "У мене серце стиснулося, коли зайдла всередину. Моляться три бабусі... Стужа, пустка, а батюшка править службу. І наче хтось штовхає мене в спину — Галино, візьми й відбудуй це чудо. Видно, сам Боженька повів."

Треба сказати, що на той час Галина вже розплатається з боргами за раніше викуплене кафе. Вже почала одержувати більш-менш пристойні прибутки, щоб далі розвивати свій бізнес. Виходячи з церкви,

пообіцяла бабусям, що через рік храм стане невід'ємним. А сестричкам Раї й Вірі поклялася: "Буду їсти хліб і сіль, а церкву зроблю — людям на добро. І щоб слід мій на землі лишався."

Храм — її втілена мрія, її надзвадання, до розв'язання котрого вона підійшла і як громадянин, і як глибоко віруюча християнка. Тепер видатна культова споруда 1805 року — церква Михаїла Архистратига — постане у всій своїй красі. А на вимогу парафіян ім'я Галини вписане на спеціальній дощці, яку буде встановлено на стіні храму...

У загалі-то жінку можна побачити в повній силі її внутрішньої краси і доброти, коли до неї горнутується її діти. Тож не дивно, що Галина така вродлива — у неї 150 дітей — цілій будинок-інтернат. Усіх охрестила своїм іменем: "Я — найщасливіша мама в світі. Поки житиму й працюватиму, доти й доглядатиму своїх діточок. Це мій материнський хрест на все життя. А вони ж зростатимуть, повивчаються на міністрів і вчителів, бізнесменів та політиків і пам'ятатимуть свою хрещену маму... Це щастя! Випросила у місцевого начальства ще два занедбані приміщення біля інтернату... Відбудовую своїм хрещеникам, щоб їм було просторіше. Є гроші — купила палац й відвела. Знову з'явилася копійка — я бігом по музичні інструменти — все їм. Як же вони мене зустрічають: "Мама Галя приїхала!"

"Усе, що людям віддаєш, після себе лишаєш навіки", — так каже про Галинине благодійництво її батько. Мудрий чоловік.

"Голос України",
18 лютого 1995 р.

Валентина РОДАК

ВИСТАВКА КАНАДСЬКИХ КНИЖОК В КІЄВІ

(Репортаж для Канадського-міжнародного радіо)

"Канадські письменники приїжджають, а українці їх чекають!" Такими словами у середу 13-го вересня цього року на засіданні в Торонто Канадської спілки дитячих авторів, ілюстраторів і читців розпочала свій репортаж про подорож в Україну, підготовку до Першої виставки канадських книжок в Києві та про відкриття виставки — Соня Серотюк Данн. Соня Данн — торонтська письменниця для дітей, викладач драматургії при Торонторському університеті, член Ліги канадських поетів та Спілки письменників Канади належала до шестичленної канадської делегації на виставці книжок, яка відбулася цього літа від 31-го серпня до 14-го вересня в Центральній науковій бібліотеці ім. В. І. Вернадського Академії наук України.

У своєму репортажі письменниця подала детальний звіт про працю членів делегації, відвідини культурних та історичних пам'яток і висловила свої враження від першого побачення зі своєю батьківщиною — Україною. "Коли літак приземлився", — розпові-

Торонтська письменниця Соня Серотюк Данн.

Фото — В. Родак.
Торонто, 14.09.1995 р.

дала вона, — "я вперше побачила ту родючу землю і той зелений край, про який не раз мені розповідали батьки. Я була зворушеня до сліз тим почуттям, що мене вітали всі душі моїх українських предків" призналась Соня Данн, "і пригадався мені неприборканій дух волі українського народу".

Письменниця Соня Данн безмежно вдячна всім, хто спричинився до цієї важливої і незабутньої подорожі: членам Спілки письменників Канади з головою Пенні Дикенс, своїм подругам — членам делегації Ліді Паллі* та Каті Рекай* — ініціаторам виставки. Слід згадати, що їм у роботі допомогла авіалінія Фін Ер, яка безкоштовно перевезла понад 500 канадських книжок, журналів тощо, дарованих канадськими письменниками і видавцями (понад 200 імен записані в каталозі приготованому Спілкою письменників Канади), як також Державною бібліотекою Канади, Канадським інститутом українських студій та Державними архівами Канади. Okрім канадської літератури з поезії та прози, є й дигячі книжки, атласи, мапи, 200 довідників "Хто є хто у спілці письменників Канади" та інші книжки.

Зі звіту присутні довідались, що канадську делегацію на Бориспільськім аеропорті зустріли радник канадської амбасади в Києві Роман Ващук, заступник директора Центральної бібліотеки та референт зовнішніх зв'язків при ній — Тетяна Арсєнко та письменник-журналіст Михайло Слабошпицький.

За короткий час (всього один тиждень) гості з Канади (перебували вони в Будинку творчості у Ворзелі) мали нагоду побувати в Каневі і віддати пошану великому синові українського народу Тарасові Шевченку; в Києві відвідали Києво-Печерську Лавру, Володимирський собор, музей ім. Шевченка і Лисенка; в канадській амбасаді зустрілися з Романом Ліщинським, який тимчасово виконував обов'язки посла; в Будинку спілки письменників познайомились з Юрієм Мушкетиком — головою Спілки та секретарями Володимиром Дроздом і Олесем Лупієм; в Київському державному університеті член делегації поет Генрі Байсел, викладач Конкордія університету в Монреалі, читав свої вірші, а після виступу розвинулась жвава дискусія з професорами і студентами. Професора Байселя запрошене викладати в Київському університеті. Канадці були присутні на церемонії вручения премії ім. Павла Тичини Ліді Паллі під час пресової конференції, на якій журналисти цікавились методами розповсюдження книжок в Канаді, розпитували про членство та підтримку Спілки письменників Канади та про враження гостей з їхнього побуту в Україні. Конференцію зorganізувала бібліотека АНУ, Спілка письменників України та секретарят Української Все світньої Координаційної Ради. "Всі ці події", — підкresлила Соня Данн, — "дали мені надіння до дальшої творчої праці." Від себе додам, що нам потрібно таких людей, як Соня Данн, що мають можливість, особливо серед англомовних письменників, поширювати правдиві інформації про Україну.

Я мала нагоду зустрітися і поговорити зі Соною Данн про її участь як члена делегації. В її розмові

відчувалась гордість, що вона представляла канадських письменників і щирість у розповіді за все побачене і пережите. Зворушеня вона була привітами і виступами дітей в Державній бібліотеці для дітей, коли ті читали її твори в оригіналі та оповідання Каті Рекай в перекладі з англійської мови. Соня Данн і Джов Беннантін Кагнет (дитяча письменниця і член делегації). В числі членів делегації ще була письменниця і мисткиня Дорис Мек Карти та перекладачка Арлєт Байсел) на вітху дітям читали свої твори. "Яке духовне піднесення і які незабутні були ті моменти — взаємне розуміння і пошана до нашої праці. Було в цьому щось чудодійне!"

Соня Серотюк Данн — талановита людина. Вона колишня вчителька, співачка, акторка, продюсер телевізійних дитячих передач; має велику насолоду працювати з малятами. Вона автор 8-ми дитячих книжок. Понад усе любить поезію та українську пісню. Всі ці здібності завдячує своєму батькові — вчителеві і диригентові, який прибув до Канади 1926 року.

Із захопленням розповідала письменниця про успішне і багатолюдне відкриття виставки канадських книжок в Центральній бібліотеці, згадувала невтомну робітницю Тетяну Арсєнко.

"Письменники шиновані в Україні і тому я певна, що всі наші видання знайдуть свого читача і будуть належно використані. Урочисте відкриття виставки 30-го серпня, квіти, привіти, вислови вдячності від присутніх гостей були завершенням подорожі. То було просто велике свято книжки! Ця наша співпраця, канадців і українців, для створення культурного об'єднання є дуже важлива для України в цей складний час, так як економічні, релігійні та інші державні справи, а для мене особисто це був час "внутрішнього одухотворення" і "щось надзвичайне"! До цього всього прекрасного заразовую і першу мою зустріч з родичами з Тернополя, які приїхали познайомитись зі мною та побувати в Києві на виставці. Я неодмінно повернусь в Україну", — сказала моя співбесідниця Соня Данн на закінчення нашої розмови.

(Продовження на стор. 30.)

Ліда Паллі — лавреат премії ім. П. Тичини.

Микола ВІРНИЙ

Д-ру ЄВГЕНОВІ ФЕДОРЕНКОВІ — 65 !

Вітаємо Вас з новим почесним званням громадянина СЕНЬЙОРА, дорогий і шановний наш Ювіляре! Нехай здоров'я, щастя й успіхи будуть постійними супутниками у Вашому далішому житті й діяльності на полі науки і шкільництва.

...Як швидко час минув. Адже, здається, так недавно вперше зустрінулись ми в Лондоні. Познайомились і до сьогодні ніколи навіть не посварилися. Навпаки, у нас і між нами завжди була злагода. І подумалось, а чому? Одверто кажучи, і саме знайомство з приємністю згадується. Було це в Лондоні, Англія, в 1952 році, коли з Лювенського університету, Бельгія, на свій з'їзд приїхала група українських студентів. Серед них був Євген Федоренко. Кілька разів ми разом з Віталієм Бендером побували в його товаристві. Обом нам подобався завзятий пластун і керівник Студентського руху. Розпитували про його життя і довідалися чимало цікавого, а саме, що народився він 28-го січня 1929 року. Закінчив перед війною 3 класи Люботинської початкової школи. Далі не можна було ходити, бо під час німецької окупації школи були закриті. До того голод в 1941–1942 роках змусив підлітка допомагати родині. Пробудився інстинкт і вміння "промишляти". Купував і продавав досить вигідно різні речі. Саме цим допоміг родині пережити страшні часи. Родина врятувалась! Від голоду врятувались, та не врятувались від вивезення на примусову працю до Німеччини. Німці вивезли всю родину.

Після закінчення Другої світової війни родина вирішила не повернутись до Советської України. Залишилась в Німеччині, в американській зоні. Шістнадцятилітній юнак хотів вчитись, і родина сприяла цьому. Жили в таборі ДП Пассау, Баварія. Здав іспити зразу за два роки в 1945 році, і також в 1946 році. До

речі, там не було української гімназії, але була російська, і Євген вчився в цій школі. Був у нього тоді напарник Гриць Неліпа, з яким вони створили юнацький гурток Пласти під назвою "Тигри". Євген став гуртковим. Пізніше, розкуштувавши працю в Пласті, він почав творити інші гуртки. Більше того, об'єднав їх в курінь імені Богдана Хмельницького. І товариство обрало його курінним! Був Євген в таборі Пассау також головою Міжнародного клубу молоді. Не забував і спорту. Грав у німецькій дружині "soft ball", тaborovій (міжнародній) у футбол, шахи, пінг-понг!

Восени 1946 року за допомогою інженера Іллі Демиденка і Світозара Драгоманова Євгену вдалось переїхати до табору в Регенсбурзі, де була українська гімназія. Згодом туди переїхала й вся родина. Молодий Євген навчався там в українській гімназії, керував пластовим курінем імені Богдана Хмельницького, грав у футбол в дружині "Бескід", грав у шахи, пінг-понг, волейбол тощо. Під кінець 1947 року Федоренки переїхали до Бельгії, щоб уникнути насильної департіяції до СССР. У 1948 році Євген повернувся до Німеччини і екстерном здав матуру в українській гімназії в Ганновері. Згодом дістав стипенію і навчався в лювенському католицькому університеті в Бельгії (1949–1955 рр.).

Будучи студентом, належав до старших пластунів. У 1952 році Євгена Федоренка обрано головою На-СУС (Національного Союзу Українських Студентів Бельгії) і переобирали аж до його виїзду в 1955 році до Америки).

Навчання в Лювенському університеті закінчив в 1955 році. Одержав диплом магістра з політичних і дипломатичних наук. Його дипломна праця була під назвою "Україна і мирна конференція в Парижі 1919–1923 рр.". Отримав Євген також і посвідчення про спеціалізацію в ділянці політичної економіки.

Непосидящий молодий науковець був основоположником ДОУС-у (Демократичне Об'єднання Українських Студентів); належав до Європейського відділу ЦК ОДУМ-у. В 1945 році він вперше зустрінувся в Бельгії з письменником і політичним діячем Іваном Павловичем Багряним. З того часу втримував тісний зв'язок з ним до останніх днів життя цієї великої людини.

Євген очолив створений у Лювені студентський осередок УРДП. А в 1955 році на V-ому З'їзді УРДП Євгена було обрано (наймолодшим!) членом Центрального Комітету цієї партії. Пізніше став членом її Секретаріату. В 1968–1969 рр. Євген очолював "Директорію в Секретаріаті УРДП", коли голова В. І. Гришко і Генеральний секретар УРДП М. О. Степаненко зрезигнували. Він намагався затримати єдність в лавах УРДП, але коли дві фракції створили "двої УРДП" в 1969 році, Євген залишив партію.

Прибувши в другій половині 1955 року до Сполученого Королівства, Євген очолив відділ зборів УРДП в Лондоні. Там він зустрівся з Іваном Павловичем Багряним, який тоді жив в Лондоні. Іван Павлович зробив Євгену пропозицію стати його помічником в роботі з українською емиграцією в Британії. Євген погодився, і відтак почав працювати в Інституті української діяльності в Лондоні. Там він зустрівся з Іваном Павловичем Багряним, який тоді жив в Лондоні. Іван Павлович зробив Євгену пропозицію стати його помічником в роботі з українською емиграцією в Британії. Євген погодився, і відтак почав працювати в Інституті української діяльності в Лондоні.

чених Штатів Америки, взяв участь в ювілейному V-у З'їзді ОДУМ-у Америки. Його обрали головою президії З'їзду, а потім і головою Центрального Комітету ОДУМ-у. На цьому становищі перебував десять років, аж до 1965 року. Потім був керівником курсів українознавства та курсів гри на бандурі на оселі ОДУМ-у.

До журналу "Молода Україна" почав писати ще з Бельгії.

З приїздом до США Євген почав продовжувати свою освіту. Поступив до Фордгамського університету (Нью-Йорк). Закінчив його з дипломом магістра з слов'янських мов і літератури.

В 1962 році почав студіювати в Нью-Йоркському університеті на відділі слов'янських мов і літератури. В 1969 році закінчив усі курсові вимоги і став кандидатом на докторський ступінь. При цьому університеті, з весняного семестру 1963 року Євген Федоренко розпочав працювати як викладач мови і літератури. Ставши докторантом, Євген Федоренко почав спеціялізуватись на філософському факультеті Українського Вільного Університету в галузі славістики і в 1971 році одержав ступінь доктора філософії. Тема дисертації "Михайло Коцюбинський як новеліст у зрілому періоді своєї творчості".

У 1971–1972 навчальному році Євген почав викладати в школі українознавства, а від навчального 1972–1973 року став її директором і є ним по цей день.

В 1973 році був обраний до управи Шкільної ради УККА. Був головою Видавничого комітету ради і заступником голови управи. Він опрацьовував усі видання Шкільної ради, наприклад, "Слово рідне", підручник для англомовних учнів, "Княжа доба", програми ради тощо. В 1983 році його обрали головою Шкільної ради. Ним він є до цього часу.

Від 1978 року Євген є редактором журналу "Рідна школа", членом Ради координаційного комітету допомоги Україні (ККДУ), членом Комітету допомоги школам України, член товариства "Приятелі РУХ-у, Нью Джерзі–Північ".

Від 1989 року займався допомогою школам, вчителям, освітнім установам, бібліотекам, університетам в Україні підручниками і книжками. Був ініціатором видання підручників в Україні для національних шкіл і університетів. І сам став співпорядником фундаментального твору "Українське Слово. Хрестоматія української літератури і літературної критики XX століття". Вийшло вже III томи цієї книги. Незабаром має появитись її IV том.

Належав д-р Євген Федоренко до Української Американської Асоціації Університетських Професорів і очолював Конференцію Українських Центральних Професійних Товариств в Америці. Був членом Виконавчого органу УНРади, Політичної Ради та екзекутиви УККА.

Крім всього згаданого, д-р Євген Федоренко має неабиякий журналістичний досвід: кореспондент українського відділу "Голос Америки" (1969–1976); редактор літературно-культурних передач. Його літературні псевдоніми: Євген Слобожанин, Євген Берловський.

Був співробітником радіо "Свобода" (1962–1965); редактор видання "Мова про мову", сторінки культури української мови при щоденнику "Свобода". Головний редактор журнала "Рідна Школа" від 1978 року.

Має чимало опублікованого:

а) Книжки (автор, упорядник і редактор): *Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики XX ст.* (1994); *Іван Франко — мистець і мислитель* (1981); *Хрестоматія української літератури XX ст.* (1978); *Стилеві шукання Михайла Коцюбинського* (1975); *Рух опору і самооборони в Україні* (1977); *Альманах ОДУМ-у* (1965) та інші.

б) Статті, наукові розвідки й рецензії (надруковані): Записки НТШ, журнали *Молода Україна, Slavic and East European Journal, Russian Language Journal, Books Abroad, The Ukrainian Quarterly and others.*

В різних україномовних журналах і часописах опубліковано понад 80 його статей, есеїв й оглядів книжок. Було прочитано також понад 20 доповідей на наукових конференціях.

Громадська діяльність проявляється в різних професійних і наукових організаціях та установах: голова управи Шкільної ради, член Об'єднання письменників "Слово", Об'єднання українських журналістів, УВАН, НТШ, ККДУ та багатьох американських професійних організацій.

Біографічні довідки про д-ра Євгена Федоренка подані в численних виданнях, серед них: *The International Who's Who of Intellectuals, Dictionary of International Biography, Notable Americans of the Bicentennial Era, Ukrainians in North America.*

ВІТАЄМО ДРУЗІВ — ОДУМІВЦІВ !

- * д-р Євгена Федоренка, колишнього довголітнього голову ЦК ОДУМ-у та активного працівника на літературно-громадській ниві — з 65-літтям.
- * Івана Семеновича Козачка, колишнього диригента ОДУМ-івського хору "Молода Україна" та довголітнього диригента церковного хору православної церкви св. Покрови в Монреалі — з 50-літтям диригентства та з отриманням Шевченківської медалі за віддану та наполегливу працю в церковному та мистецькому житті української громади Канади, а також цінний вклад в культурний розвиток української громади.
- * магістра Віктора Педенка, колишнього голову ЦК ОДУМ-у, члена Коша Старших Виховників ОДУМ-у, теперішнього голову екзекутиви Канадського Товариства Приятелів України — з нагородженням Шевченківською медалею від Централі КУК за його широку громадську, національно-політичну та церковно-релігійну працю та вклад в українську громаду Канади.

БАЖАЄМО ДОРОГИМ ДРУЗЯМ — ОДУМІВЦЯМ
ЗДОРОВ'Я, СИЛИ і МНОГИХ ЛІТ !

Світлана ХЕДА

ДЕМОКРАТИЯ — НАТУРАЛЬНИЙ ПРОЦЕСС ДЛЯ УКРАЇНИ

Світлана Хеда — 17-літня студентка, яка закінчила перший рік студій на юридичному факультеті Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Поданий нарис (курсова праця) наслідуює високу національну свідомість та ідеалізм української думачої молоді.

Світлана пробула літо 1995 р. у своїх родичів, у родині Олександра Полеца в Міннесоті, США. Вона брала курс "Модерна американська література" при міннесотському університеті для кращого знання англійської літератури. Вона також мала багато нагод усно вживати англійську мову. Очевидно, зі своєї сторони, Світлана збагатила українську мову всім тим українським американцям, з якими спілкувалася.

Тема демократії — це невичерпне, живлюще джерело в політичній літературі, філософії і праві — продовжує хвилювати багато умів сучасності: уми політиків, вчених, публіцистів та й усіх тих, кому не байдуже майбутнє держави, політичної системи суспільства, а отже і їх майбутнє — майбутнє громадян даної держави. Притягальна сила демократії полягає навіть у самій етимології слова: народовладдя. Однак це не є єдиною причиною.

Важливість демократії пояснюється безпосереднім зв'язком з життям людини, з природним і закономірним бажанням її брати участь у процесах, що відбуваються у сфері суспільних відносин; з прагненням людини розпоряджатися власним життям, долею, на свій розсуд; з правом кожного громадянина приймати участь у вирішенні найважливіших питань розвитку країни; з прагненням впроваджувати у життя систему власних орієнтирів та ідеалів. І для нашого народу це не є щось нове.

Аналізуючи історію нашої держави, можна прийти до висновку, що влада в ній здійснювалася демократичними засобами в добу первісного ладу (родова демократія), в добу Київської Русі (вічева демократія, ледь помітна присутність якої зберігалася в часи піднесення Галицько-Волинської держави), в добу Козаччини і у недовготривалу добу УНР.

Триста років нашої історії пов'язані з козацтвом. Це унікальне явище в світовій історії, тому що Козацька держава з її демократичним укладом життя і способом здійснення влади, зформувалася в оточенні держав — Росії, Польщі, Литви, в яких панувало самодержавство, і про наявність у них якихось демократичних інституцій не можна вести й мови. І, незважаючи на це, Запорозька Січ була республікою, тому що всі посади в ній були виборними, вищим органом управління була Козацька Рада, яка нагадувала віче, і

на першому етапі всі козаки були рівними. Навіть таїк як К. Маркс назавв Січ "християнською демократичною республікою". В період Руїни ті демократичні інституції, які були притаманні Козацькій державі у добу її формування і становлення, вже існували "pro forma", тобто формально. І той величезний досвід розвитку демократичних традицій, накопичення якого відбувалося біля 300 років, відбився у свідомості нашадків і декілька століть бентежив думки прогресивної української інтелігенції. Прикладом цьому може служити Конституція Пилипа Орлика, аналогу якої не було у жодної європейської держави. В добу УНР ми теж спостерігаємо піднесення розвитку демократичних традицій. Отже ми бачимо, що Україна має певний досвід і традиції в побудові демократичного суспільства і демократичного політичного режиму.

Але в період радянської доби більша частина населення забула, що є справжня демократія. Люди були запевнені, що вони живуть в "найдемократичнішій" країні світу, що тільки в ній існує справжня влада народу. Ця переконаність була наслідком впровадження відповідної ідеології, за якою всіляко піддавалася критиці так звана "буржуазна демократія", яка нібито тільки проголосує демократичні принципи, а насправді лише відволікає трудящих від боротьби за "світле майбутнє". І навпаки, соціалістична "демократія" визнавалася єдино правильною і єдино можливою. Тільки вона, нібито, могла забезпечити справжню участь народу в управлінні країною. Але, як ми переконалися згодом, жахливо і формально опинилася саме соціалістична "демократія". Так, я згідна, що не все було і є гаразд з демократичними інституціями на Заході. Але в світі немає нічого ідеального і досконалого. А того жаху, якого натерпілися люди за сімдесят років життя в умовах тоталітарного режиму, буде достатньо, щоб "пробачити" недоліки західної демократії.

Це стосується не тільки України, але й усіх країн колишнього радянського блоку, які зараз здійснюють поступовий переход до демократії. Шлях цього переходу дуже тернистий, тому, що за декілька коротких років неможливо змінити свідомість людей, що формувалася більше, ніж півторіччя. Але його необхідно робити, бо саме за демократичною формою є майбутнє. І цьому переходові буде сприяти вже нове покоління, те покоління, яке має принципово інший світогляд, ніж їх попередники; це молодь, якої розум і серце спрямовані в майбутнє, в світове співовариство, на демократію.

Віра КЕ

Д-Р ТАРАС РОДАК

Під час XXXI-ої Крайової Конференції ОУК Канади ім. О. Басараб, на одній з обідніх перерв виголосив доповідь з прозирками доктор натуропатичної медицини Тарас Родак. Непересічна доповідь, цікава, нестандартна тема. Доктор Родак пояснив перш за все, що таке "натуропатична медицина". Вона виринула і розвинулася на засаді Гіппократа: "Природна лікувальна сила в кожному з нас є найсильнішим поштовхом, щоб виздоровіти." Натуропати не вживають медикаментів офіційної медицини, ані не застосовують хірургії. Вони лічать природними субстанціями і застосовують відповідну терапію, щоб стимулювати загоювання і виліковування. Вони мають кваліфікації пізнавати недуги, які вимагають загальноприйняті медичні процесури чи хірургію і відсилають пацієнтів до відповідних лікарів-спеціалістів або до лікального шпиталю.

Найбільш успішно натуропати лікують різні хронічні недуги (мабуть, полегшують життя гіпохондрикам — моя заввага) і успішно співпрацюють з іншими практикуючими лікарями.

На цьому континенті започаткував практику натуропатичної медицини д-р Бенедикт Люст. Він ужив слово "натуропатія" для окреслення клінічної практики, яка об'єднує методи природного лікування, ботанічні ліки, гомеопатію, харчову терапію, маніпулюючу терапію, масажі, акупунктуру, професійні поради відносно способу життя.

Д-р Люст заклав у Нью-Йорку першу американську Школу Натуропатії. Перших матурантів він випустив у світ 1902 року. Коли збільшилася кількість натуропатів, вони заснували Американське Натуропатичне Товариство, відкрили в різних місцевостях на-

туропатичні коледжі та велики санаторії. Вже в 1920 р. натуропатія була досить добре устabilізована в Онтаріо і від 1925 р. регулювана законом, що називається Drugless Practitioners Act of Ontario.

В останніх 20-ти роках зацікавлення натуропатією зросло до тієї міри, що в аптеках з'явилися відділи з природними, рослинними ліками, а клініки, де урядують лікарі-натуропати, стягають більше й більше пацієнтів. Щоденне напруження, занечищене повітря, хемікалії в харчах спонукують людей шукати альтернативної медицини, щоб зберегти чи покращити своє здоров'я.

Д-р Тарас Родак виріс, дослівно, на наших очах. Ще так недавно можна було його бачити на молодіжних імпрезах, на курсах українознавства при катедрі св. Володимира в Торонто, в програмах організації ОДУМ. В 1988 р. він одержав свій почесний бакалавреат наук в університеті Йорк, а в 1992 р. докторський ступінь з натуропатичної медицини в Канадському коледжі натуропатичної медицини.

Д-р Родак приймає на лікування у власній канцелярії в Міссісага:

Meridian Naturopathic Clinic
2087 Dundas Street East
Mississauga, Ontario L4X 1M2
Tel.: (905) 238-9001

Д-р Родак дописує до відомого журнала "Health Naturally" та місцевих газет в Етобіко. Він також виконує обов'язки скарбника в Онтарійському Товаристві Натуропатів.

"Новий шлях",
Торонто, 4.XI.1995 р.

Тарас Родак — активний член ОДУМ-у від юних років; довголітній член Торонтського ансамблю бандуристів ім. Гната Хоткевича; учасник ОДУМ-івських літніх та кобзарських таборів. Вихованець молоді — декілька років був комендантром кобзарських таборів в Лондон, Онтаріо. Очолює торонтську філію ОДУМ-у.

Ред.

LENNOX
DEALER

SNIH HEATING & COOLING LTD.
LONDON, ONTARIO

WALTER SNIH
President

Telephone
(519) 649-4964

Олексій КОНОВАЛ

ВОКАЛЬНІ ТВОРИ ГРИГОРІЯ КИТАСТОГО ВИЙДУТЬ ДРУКОМ В УКРАЇНІ

Однадцять років тому, 6-го квітня 1984 року, відійшов у інший світ бандурист і композитор Григорій Трохимович Китастий. У весь його життєвий шлях тісно пов'язаний з працею Капелі бандуристів ім. Тараса Шевченка. Він зробив сотні музичних обробок українських народніх пісень для бандури та фортепіано, а також дав крила багатьом віршам відомих поетів діяспори та України, які стали популярними патріотичними піснями багатьох імпрез.

70-річчя Г. Китастого (народився він 17-го січня 1907 року в місті Кобиляки на Полтавщині) середовище УРДП вшанувало виданням "Збірника на пошану Григорія Китастого", який містить розвідки, статті, рецензії, спогади, присвяти та вибрані його твори. У збірнику поміщені і маловідомі, й виконувані Капелею бандуристів твори — ніколи вони всі разом ще не були видані друком.

У травні 1995 року Фундація ім. І. Багряного скла-ла умову з видавництвом "Музична Україна" у Києві про видання вокальної збірки Г. Китастого під назвою "Вставай, народе!" Дві тисячі примірників цієї збірки будуть передані безкоштовно навчальним закладам, бібліотекам, капелям бандуристів України, культурно-мистецьким осередкам та національним об'єднанням України. Вокальний збірник "Вставай, народе!" міститиме пісні до слів таких авторів: Івана Багряного — "Вставай, народе!", "Пісня про Тютюнника", "Марш Україна", "Вперед, сини народу", "Ми об'їхали землю навколо", "Марш поляглих" та "Нема тієї си-

ли"; Яра Славутича — "Карпатські січовики", "Наши будні — розгорнена книга", "Конотопська слава" та пісні до слів К. Даниленка-Даниловського, Т. Шевченка, К. Перелісної, Н. Калюжної, А. Юрінія, Д. Завертайла, О. Підсухи, К. Рошка, О. Ільченка, М. Пироженка, О. Ярового, Ю. Буряківця, О. Олесья, М. Ситника, А. Малишки, О. Гай-Головка, Г. Черінь, Б. Олександрова, І. Овечко та В. Симоненка. Знаємо, що Г. Китастий написав пісні й до слів інших авторів, але, на жаль, їх знайти не вдалося.

У кінці збірки будуть подані біографічні дані про деяких авторів слів. Також передано "Музичній Україні" усі музичні твори Григорія Китастого — інструментальні речі, релігійні та інші. Наразі плянується видати насамперед патріотичні пісні, які можуть бути допомогою в розбудові української держави. На видання творів Китастого більшим накладом потрібно додаткові фонди. Тому звертаємося до всіх друзів Григорія Китастого та прихильників його пісенної творчості допомогти нам своєю пожертвою їх видати. Пожертви можна складати на Фундацію І. Багряного, яка є звільнена від податків у США, з зазначенням, що це — на видання творів Г. Китастого. Пожертви проситься надсилати на адресу:

Bahriany Foundation, Inc.
811 S. Roosevelt Avenue
Arlington Heights, IL 60005

Список жертвовавців буде поданий у пресі.

Олена ПЧІЛКА

ОЛЬГА ДЕКОНОР (ЛИСЕНКО) — УЧИТЕЛЬКА ЛЕСІ ПО МУЗИЦІ

(Із спогадів про Миколу Лисенка)

Рід Деконорів був колись чужий у нас. Перший Деконор, що оселився на Україні, був О'Конор, виходець із Ірландії, коли оселився він перш у Франції, то стали його звати де Конор; під час наполеонівських війн доля занесла його в Росію, на Україну. Тут він одружився з українкою. Пізніше шлюбі, теж мішані, життя на Україні, серед оточення місцевого, стирили колишню чужу подобу, українізували родину Деконорів, і Ольга Олексandrівна Лисенкова вже здавалася притаманною українкою, що нічим не відрізнялася від інших наших панночок. Надзви-

чайно гарна врода її здавалася, однак, типовою українською. Сказав би хто — полтавська троянда, та й годі! [...]

Розрізнившись з Миколою Віталійовичем Лисенком, живучи знов з сім'єю Деконорів у Києві, Ольга Олексandrівна заробляла на своє прожиття уроками співу й музики. Добре грава на фортепіано ще в дівочих літах, а до того разом з науковою співу придбала більшої досконалості і як піяністка в консерваторії в Петербурзі.

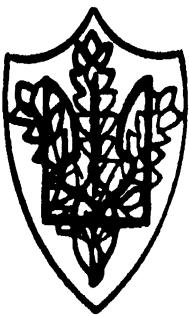
Між іншими ученицями вчила Ольга Олексandrівна і мою дочку, Лесю Українку, грати на фортепіано.

піяно, коли я, виїхавши з Волині, жила знов у Києві (на початку 80-х років) з своїми старшими дітьми ради їх загальної науки.

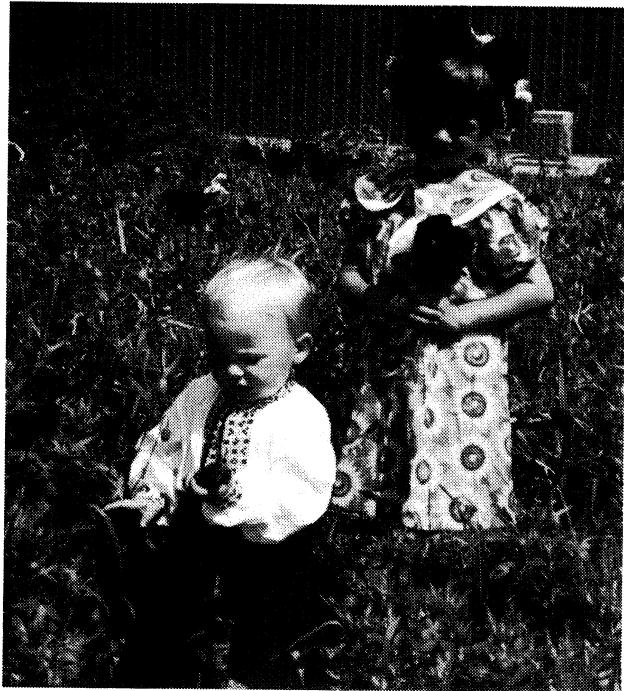
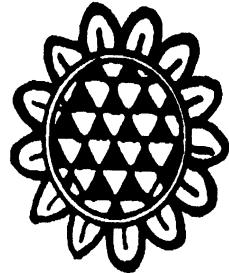
Ми жили тоді на Стрілецькій вулиці, і Ольга Олексandrівна приходила до нас туди, а часом Леся ходила грати до неї.

Учителькою Ольга Олексandrівна була дуже доброю: мала хороший метод і надавала учніві — як я це бачила на Лесиній грі — вміння грати з толком і добром смаком.

"Спогади про Лесю Українку", В-во "Дніпро", Київ, 1971 р.

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

Івасія і Олесся Кук
у квітучому бабусіному городі.

Фото — дідуся
Олександра Багнівського,
Елкгарт, Інд., США.
4.06.1995 р.

Г. ЧУБАЧ

ПОДАРУНОК

В день народження Оксанки
принесли сусіди санки.
Та на вулиці ще боса
жовтолиця ходить осінь
і нанизує намисто
з трубочок сухого листя.
А заплакана Оксанка
по дорозі тягне санки
і питаеться в усіх:
"Ну, коли ж то буде сніг?"

Світлана КУЗЬМЕНКО

ВОСЕНИ

Кожний рік приходить осінь
І приходить до зими.
Восени білють роси —
Звуться інешим вони.

Зелень робиться барвиста, —
Що з'явилася з весни.
Із дерев додолу листя
Опадає восени.

В зайця хутречко білє.
В білки харч уже в дуплі.
І курличучи, у вирії
Відлітають журавлі.

Діти в школу поспішають —
Будуть вчитися вони.
Всі науку починають
Переважно восени.

МОЛОДЬ — МАЙБУТНЄ НАЦІЇ !
Допомагайте молоді
морально й матеріально !

НОВИНИ З ЛОНДОНУ, ОНТАРІО

На захід від м. Лондону, Онтаріо, в околиці Делявер, лагідно гористий терен дещо відрізняється від інших районів південно-західного Онтаріо: фарми, старі та молоді ліси, густо покриті кущами — яри. Характерним є те, що мало тут землі придатної до продуктивних вирощувань сільсько-господарських культур.

Власником досить великої земельної ділянки коло Делявер є визначний бізнесмен Микола Співак. За останні 30 років фірма М. Співака використовувала депозити піску, гравію і каміння для виробництва цементу та інших будівельних матеріалів. По повному вичерпанню тих копалин стало неекономічним продовжувати діло, тому Микола Співак із сином Володимиром рішили регабілітувати землю і використати її на інший проект — зробити парк для грання в гольф.

По 3-ох роках інтенсивної праці та кількох мільйонах доларів інвестицій, минулого року закінчено один з найбільших престижних парків грання у гольф в провінції Онтаріо, який діє під назвою "Оук Гольф енд Кантрі Клаб".

18-го жовтня ц. р. з ініціативи об'єднання по регабілітації землі відбулася офіційна церемонія від-

Після церемонії відкриття нового гольф парку.

Зліва направо: Бен Коп (президент "АТТАО"), М. Співак, Ольга Співак, К. Камерон, М. О'Коннор (заступник президента "АТТАО") і заступник мера м. Делявер).

кригтя бронзової таблиці, як признання підприємству М. Співак Лімітед за перетворення експлуатованої землі на першорядний гольф парк. До речі, весною цього року голова підприємства М. Співак Лтд. — Микола Співак одержав грамоту признання від Міністерства природних ресурсів.

При участі визначних бізнесменів, представників місцевої влади, преси, телебачення і численних гостей відкригтя бронзової таблиці

завершив президент асоціації "АТТАО" — Бен Коп. У своєму слові він подав коротку історію процесу регабілітації землі інших частин провінції Онтаріо та будови гольф парків.

По закінченню церемонії присутні були запрошені на смачну перекуску в приміщенні клубу, після якої відбулося турне парку.

Присутній

ВИСТАВКА КАНАДСЬКИХ КНИЖОК В КІЄВІ

(Закінчення зі стор. 23.)

Ліда Палій* — голова Об'єднання українських письменників "Слово" і цьогорічний лавреат премії ім. Павла Тичини, а Каті Рекай — голова комітету зовнішніх зв'язків при Спілці письменників Канади. Це за її ініціативою шість років тому в Будапешті влаштовано Першу виставку канадських книжок з метою інформації та поширення (за межами Канади) знання про канадських авторів. З цією ідеєю вона того часу звернулася до канадських видавництв "Від одного берега до другого", щоб подарували свої видання на виставки, а по закінченні виставки лишили книжки в університетах

чи державних бібліотеках у тих країнах, які гоститимуть виставку у себе. Катологізовані книжки мали бути доступні для загальної публіки, засобів масової інформації та представників різних видавництв. Пропагуючи таким чином канадську літературу Спілка письменників Канади рівно ж ознайомлювала читачів з канадськими видавництвами.

Ця ідея була прийнята з великим ентузіазмом (треба було ще й переконати Відділ міжнародних справ, але й це вдалося Каті Рекай) і після першої успішної виставки книжок у її рідній Угорщині, виставки рік-річно повторювалися в

різних країнах: в Чеській Республіці, в Німеччині, Румунії, Японії і Греції. Цього року вже зорганізовано три виставки — в Нью-Йорку, США, в Белфаст, Ірландії, та в Києві, в Україні.

Каті Рекай є "Пані Амбасадор" — почесний титул наданий їй редактором журнала "Канадська сцена". Вона вдячна за таке признання і дуже радіє, що зорганізовані нею виставки лишають по собі позитивний слід. Вже створено фундамент, опрацьовано деталі, і про канадську літературу та її письменників світ все таки більше знає. Наступний проект — виставки в південній Америці.

СВЯТО ДЕРЖАВНОСТИ В МІННЕАПОЛІСІ

27-го серпня 1995 р. в залі Українсько-американського центру в Міннеаполісі, штат Міннесота, відбулося урочисте відзначення четвертої річниці проголошення вільної й незалежної України.

Напередодні свята, а саме: в сєреду 23-го серпня, в тій же залі, відбувся величавий концерт "Черкаських козаків" з України. Це було ніби початком святкування Дня Державності. "Черкаські козаки" прославляли нашу Батьківщину патріотичними піснями та жвавими козацькими танцями. Простора заля була виповнена глядачами, які щедро нагороджували виконавців програми гучними оплесками.

Місцеве громадське Свято Державности влаштували відділи УККА та УАКРади Міннесоти.

Свято розпочато "Привітанням" з рушниками та хлібом і сіллю, яке виконали дівчата танцювальної групи "Черемош" під ке-

рівництвом Оксани Бринь. Вступне слово промовив П. Кміт. Вірш "Україні" (сл. Т. Яворського) декламував В. Новосад. Доповідь на тему "Причини наших історичних невдач" виголосив преосвящ. Владика Паїсій. Вірш "Розкажи про Україну" (сл. Г. Черінь) декламували Наталка і Марко Кушнір. Потім був виступ учнів Школи українознавства, які виконали "Веснянку" під керівництвом О. Кузняк та "Ой є в лісі калина" (народна пісня) й "Дударик" (муз. Леонтовича). Вірш "Свобода" (сл. В. Ящуня) декламувала учениця ЛюбаМегец. Ансамбл "Акорд" під керівництвом Юрія Луцика, виконав дві пісні "Писаний камінь" та "Водограй" В. Івасюка.

Вірш О. Олеся "Як дзвони радісно гудуть" продекламувала Ольга Хоролець. Потім був виступ танцювальної групи "Черемош" під керівництвом О. Бринь.

Наступною точкою був виступ

вокального жіночого ансамблю "Євшан-Зілля", який виконав пісні: "Полин" (сл. М. Бикова, муз. О. Білаша), "Нагадай, бандуро" (сл. Н. Калюжної, муз. Г. Китастого), "Немає країні землі" (сл. В. Вихруща, муз. А. Кушніренка). Музичне керівництво та аранжування пісень — Кіра Цареградська. Вірш "На перехресті" (сл. О. Кобця) декламував О. Залуцький.

На закінчення цьогорічної багатої мистецької програми виступив хор "Дніпро" з такими піснями: "Наливаймо, браття", "Я сьогодні від вас від'їджаю", "Виростеш ти, сину" (сл. В. Симоненка, муз. А. Пашкевича). Диригентом хору та аранжувації всіх пісень Кіра Цареградська, акомпаньєтор Аня Гриневич-Фріз. Закінчено свято українським національним гімном "Ще не вмерла Україна".

Ольга Змага-Хоролець

ПОДРУЖЖЯ БОЙКІВ ВИЇХАЛО ДО АРІЗОНИ

Цього року філії ОДУМ-у Чікаого сповнилося 45 років. За ці роки через лави ОДУМ-у Чікаого пройшло багато дітей і молоді. Багато їх батьків брали активну участь в праці філії. Колись велика й активна, одумівська родина з року в рік меншає, меншає активність ОДУМ-у. Члени колишніх місцецьких одиниць філії покінчали школи, університети, мають свої родини, свої турботи, свої пляні. Багато з них виїхало подалі за місто, а інші вибралися в інші штати.

21 жовтня 1995 року Товариство Одумівських Приятелів в Чікаого, яке очолює Валентина Косогор, зробило несподіванку Розалії Бойко й влаштувало її та її чоловікові Олексієві прощальний день в залі парафії св. Софії, бо подруж-

жя Бойків вибиралося виїхати до своїх дітей до теплого штату Аризона. На цей обід, що покрила філія ОДУМ-у, прийшли члени ТОП-у та члени філії ОДУМ-у. Розалія Бойко постійно допомагала філії в збиранні потрібних фондів для висилання юнацтва на виховні та відпочинкові табори ОДУМ-у чи придбання інструментів, а її чоловік допомагав у ремонті дому ОДУМ-у. Її син грав в струнній оркестрі, а вона, щоб не сидіти чекати його до закінчення проби, також купила собі гітару й стала членом тієї ж оркестри.

Жіноцтво ТОП-у купило їй, як подарунок в дорогу, гарну вишиту українську сорочку, а інші члени одумівської родини, прощаючись з ними, бажали їм щасливого пере-

бування в Арізоні та обдарували іншими подарунками. А так як Розалія Бойко завжди турбувалася за журнал ОДУМ-у "Молода Україна", проведено збірку на його пресовий фонд, що дала 145 дол. Жертводавцями є: 20 дол. — Розалія та Олексій Бойко; по 10 дол. — Валентина та Василь Косогор, Марія й Олексій Коновал, Ніна й Іван Деркач, Олексій Пошиваник, Дмитро Карнаух та Павло Коновал; по 5 дол. — Домка Ковалчук, Ірена Белей, Лідія Отрошко, Степан Ступак, Зіна Луппо, Раїя Шкрабець, Ліда Марцинюк, Ліда Шкрабець, Параска Туркало, Діяна Деркач, Володимир Коновал, Віра і Джан Гугліотта та Олександра Косогор.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ПОМЕР ПАТРІЯРХ УПЦ КП ВОЛОДИМИР

Священний Синод і Вища Церковна Рада Української Православної Церкви Київського Патріярхату з глибоким сумом повідомили, що 14-го липня о 8-ій годині вечора на 70-му році життя у Бозі спочив Святіший Патріярх Київський і Всієї Русі-України Володимир, в мирі Василь Романюк.

Священний Синод закликав єпископат, клир та мирян Київського Патріярхату піднести щирі молитви за спокій душі спочилого Святішого Патріярха Володимира.

Володимир Романюк — багаторічний політв'язень совєтських тюрем і концтаборів — народився 9-го грудня 1925 року. Закінчив Івано-Франківські вищі богословські курси та Московську духовну семінарію. Написав низку богословських праць. У жорстоких умовах комуністичного режиму багато зробив для відродження Української Православної Церкви, за що був засуджений і висланий на каторгу до Сибіру у 1944 році, коли Станіславівський обласний суд засудив його до 25 років ув'язнення, з яких він відбув 9 років. Його звільнено після смерті Сталіна. Та з боку КГБ за ним не послаблювався нагляд, і в 1972 році його знову заарештували й засудили за активну діяльність у справі відродження УАПЦ до 12-ох років позбавлення волі, тобто до 7 років концтаборів суворою режиму і 5 років заслання. За словами Патріярха, московська імперська влада "Української Автокефальної Православної Церкви боїться так, ніби це є Українська Повстанська Армія".

Після звільнення, від 1983 року жив і працював у Косівському районі на Івано-Франківщині, від 1988 року жив у Канаді та США, але у 1990 році повернувся в Україну, де з квітня того ж року був єпископом Ужгородським і Виноградівським Української Автокефальної Православної Церкви. З початку 1993 року — Архієпископом Львівським і Сокальським, Митрополитом Чернігівським і Сумським та членом Священного Синоду.

Коли 11-го червня 1993 року упокоївся в Бозі Патріярх Київський і Всієї Русі-України УАПЦ Мстислав I, то на засіданні Священного Синоду УПЦ КП 12-го червня 1993 року владику Володимиру обрано на первоієрарха

УПЦ КП, а на всеукраїнському Православному Соборі, що відбувся 21–24-го жовтня у соборі св. Софії — Патріярхом УПЦ КП. Інtronізація відбулася у неділю, 24-го жовтня 1993 року.

"Свобода", 18.07.1995 р.

Чин поховання відбувся у соборі святого Володимира в Києві у вівторок 18-го липня. Тіло св. п. Патріярха Володимира спочиває на території Державного історичного заповідника св. Софії.

Патріярх Володимир на відкритті виставки художника Петра Носка (в 110-ту річницю від дня його народження) в Державному музеї Т. Г. Шевченка.

Київ, 14-го липня 1995 р.
3-тя година по полуночі (Патріярх упокоївся о 8-ій годині вечора).

Фото — Оксани Родак.

Бл. п. архипресвітер ДМИТРО ФОТИЙ

(Торонто, Канада)

6 вересня 1995 р. упокоївся архипресвітер Дмитро Фотій. За-лишилися у смутку син Юрій з дружиною Лесею, дочка Марта з чоловіком Василем та 5 внуків.

В суботу 9 вересня у похоронному закладі "Кардинала" велике число друзів відвідало тіло покійного. В неділю 10 вересня у катедрі св. Володимира панаходи і чин похорону відслужили преосвящ. єпископ Юрій, протопресв. П. Бублик, прот. Б. Сенцьо, прот. Василь Макаренко, митр. прот. Ф. Легенюк, о. Володимир Макаренко, о. Р. Гладьо, прот. П. Шадурський, прот. Ю. Гнатів, протопресв. Г. Удод, о. М. Шкрумєда, прот. М. Сідорський, о. П. Бойко, о. Г. Мельник.

У понеділок, 11 вересня, похорон продовжувався св. Літургією при молитовному співі катедрального хору під диригуванням Нестора Олійника. У похоронних відправах взяв участь єпископ Миколай, який склав співчуття від Білоруської церкви, згадавши у своєму слові покійного, як доброго свого приятеля, досвідченого працівника на Божій ниві. Він високо окреслив та оцінив непересічний людський характер, розум, знання, добродуту та талант о. Дмитра.

Преосвящ. єпископ Юрій прочитав лист-співчуття від митрополита Василія і Канцелярії УПЦК та палким словом попрощав покійного.

Поховано тіло небіжчика на українському цвинтарі св. Володимира в Оквил. Тут ще раз проща-лися прихожани, застеляючи до-мовину квітами. Стояла вона серед зеленої природи, під чудовим, си-нім, як в Україні, небом, вбираючи останні теплі промені відходячого літа. Здавалося, що і сонце проща-лося з дорогим отцем!

Опісля відбулася тризна, на якій господарем був митр. прот. Ф. Легенюк, який у своєму слові розповів про широку діяльність та за-слуги бл. п. о. Д. Фотія. Добром словам згадали його і представни-ки різних організацій, з якими він

співпрацював та був їхнім дорад-ником-опікуном. З великим хви-люванням шире співчуття родині склала Валентина Родак від ОДУ-М-у, редакції журналу "Молода Україна" та радіопрограми "Моло-да Україна". Вона згадала про близьке співжиття та спільну пра-цю їхніх родин. Покійний отець і його добродійка Фотії мали вплив на формування її молодого харак-теру.

Цікавим словом згадав отця близький приятель, ще з Чернівецького університету, Мелетій Лека. Він склав сердечні співчуття родині від "Буковинської громади". Зворушливо говорив близький приятель отця Петро Шкурка. Це був безперервний зв'язок, довго-літня наполеглива праця між ни-ми. Архипресв. Д. Фотій особливиу увагу присвячував молоді, яка бу-ла згуртована в ОДУМ-і та СУМК.

Від фундації ім. Симона Петлюри співчуття склав її голова Арсен Степанюк, згадуючи при то-му, що отець завжди жив ідеєю ви-зволення України. Він підтримував Державний Центр Української На-родньої Республіки в Екзилі. Ува-жав, що жодне політичне угрупу-вання не має права починати істо-рію України від себе. За довголіт-ню співпрацю з урядом УНР в ек-зилі, о. Фотія нагороджено грамо-тою.

Від Братства св. Володимира співчуття склав Павло Макогон, заявляючи, що отець дуже ціка-

вився діяльністю Братства, брав активну участь у праці та часто ви-голосував доповіді на релігійні теми. До Братства він належав від 1953 р.

Від СУЖЕРО співчуття родині склав Микола Підлісний. Ця орга-нізація перша скинула перед цілим світом фальшиву маску загарб-ницької Москви, видавши "Білу книгу" та ряд інших документаль-них видань. Їхню думку поділяв і покійний отець Дмитро.

Вірш, присвячений покійному отцеві, прочитав прот. о. Петро Бой-ко; він передав родині співчуття від вірних ПЦ Монреалю і Оттави:

На вічну пам'ять протопресвітерові Дмитру Фотієві

Служби скінчились, затихли
співи, —
Все завершилось у цьому житті...
...Молитву творим у серці всі ми
За серце й розум його золоті.

Як же багато в жорстокім світі
Щедро приніс він людям добра!...
Моляться щиро дорослі й діти
За батька й друга — отця Дмитра.
Нехай святиться його дорога
В оселі неба, де Бог вита,
Хай пам'ять вічна живе про цього
У душах наших — чиста й свята!

Протоієрей Петро Бойко,
11 вересня 1995 р.,
Оселя "Ків"

Під кінець тризни подяку учас-никам похорону склав син покій-ного Юрій Фотій.

Архипресвітер Дмитро Фотій народився 30 вересня 1912 р. в селі Ленківці Чернівецької області на Буковині. Батьки вплювали йому любов до всього рідного, україн-ського. Вплив глибокого патріо-тизму і християнських засад пок-лав міцні підвалини для життєвого шляху майбутнього священика. Шкільну освіту почав у рідному селі, потім навчався в гімназії. Пізніше закінчив теологічний фа-культет у Чернівецькому універ-ситеті.

9 вересня 1934 р. одружився з Мінодорою Джурківською. Дияконське і священиче свячення прийняв з рук єпископа Іполіта 19 і 20 травня 1935 р.

Румунські окупаційні умови перекреслювали нормальне життя і розвиток нашого народу в усіх його галузях. Тому УПЦ на Буковині стала справжнім оборонцем українців. В ряди патріотичного священства став і о. Д. Фотій.

Та не довго він перебував на рідній Буковині. Опинившись між двома смертельними ворогами, вирішив пробратись на Заход. Спочатку у м. Холм, а звідти в Австрію, у м. Зальцбург, де організував православну громаду при допомозі вірних.

Далі... в Канаду!

Якраз туди, де на далеких поселеннях, за океаном, у вільному світі, приходилося будувати українцям своє життя. Спочатку найбільшу роль відіграла тут Церква та її відані священики, які прививали своїм вірним любов до Бога, церкви та України. Вони плекали здоровий український патріотизм, виховання молоді та стреміли до відродження української державності. Саме таких священиків і потрібувала українська церква в Канаді.

У жовтні 1948 р. о. Дмитро Фотій був прийнятий у склад духовенства УПЦК. Спочатку він обслуговував церковні громади Вінніпезької округи, а в 1949–1950 рр. — округу Смокі Лейк в Альберті.

У вересні 1950 р. він був призначений до катедри св. Володимира в Торонто. Тут і відбувся найбільший ріст його душпастирської праці. Він був провідником росту катедральної громади св. Володимира, розбудови церковно-релігійного, культурно-освітнього та національно-громадського життя. Старався якнайкраще виявити свої особливі здібності у великій праці, у цій громадсько-зрілій патріотичній громаді.

Був духовним опікуном товариства та рідної школи. Брав участь в організації літніх таборів, що відбувалися на оселі "Київ". Ця оселя стала важливим осередком

У резиденції архієпископа Михаїла.

Сидять зліва направо: о. Микола Овчаренко, архієпископ Михаїл, о. Дмитро Фотій, о. Федір Легенюк.

Стоять зліва направо: Юрій Головко, Михайло Муха, Агафія Боднар, Таїсія Бевч-Копил, добр. Мінодора Фотій, Василь Григоряк (голова катедральної громади св. Володимира в Торонто).

Різдво. Торонто, 1959 р.

діяльності у східній Канаді. Отець Фотій був присутнім на всіх громадських святах чи інших подіях міста Торонто. Він був співпрацівником та дорадником митрополита Михаїла. За його вірну священичу працю був нагороджений всіма священичими нагородами, включно із архипресвітерством. Безперевенно працював аж до часу занедбання в листопаді 1979 р.

Втративши дружину — добродійку Мінодору, він тяжко переживав це горе.

Його відхід у Вічність завдав великого болю не тільки його найближчій родині, яка втратила доброго батька та дідуся, але також і його приятелям, знайомим, катедрі св. Володимира в Торонто та УПЦеркві в Канаді.

На кожному кроці відчувається відсутність дорогої людини, нетомного працівника на церковній ниві.

Однак він залишив по собі невмиручу славу та пам'ять.

"Все, що мав у житті,

він віддав для одної ідеї!
І горів, і яснів, і терпів,
і трудинувся для неї!"

(І. Франко)

Вічна йому пам'ять!

Віктор Павленко

Найсердечніші співчуття дочці
Марті Костинюк з чоловіком Ва-
силем та дітям—одумівцям Андрі-
єві й Софії і синові Юрієві з його
родиною висловлюють члени ОДУ-
М-у, ТОП-у, керівництво радіо-
програми та редакційна колегія
журнала "Молода Україна" з від-
ходу у Вічність св. п. о. архипрес-
вітера Дмитра Фотія — довголіт-
нього капелана ОДУМ-у та спів-
працівника радіопрограми "Молода
Україна".

Царство небесне дорогому й
улюбленому отцеві Дмитрові!

Нехай канадська земля буде
йому легкою!

ПОМЕР МИКОЛА ШАБЕЛЬНИК

(Рочестер, США)

Дня 19-го серпня 1995 року після тяжкої недуги упокоївся **Микола Шабельник**, народжений в родині Василя і Гани Шабельник 3-го грудня 1919 р. в селі Боронівка біля міста Кобиляки, Полтавської області.

Покійний залишив рідний край в 1942 році. Прибув до Німеччини, пізніше вийхав до Бельгії, де працював у шахті. В червні 1956 р. прибув до Америки.

Св. п. Микола Шабельник був відданий своїй Православній церкві та українському народові. Він пereбував у цім оточенні і набув багато щиріх друзів і приятелів. Буваючи на рідних українських імпрезах, він розшукав своїх земляків і часто їх відвідував.

Микола Васильович жертвував на всі українські цілі: бібліотеку ім. Симона Петлюри в Парижі, на УН-

Раду, на УРДП і на Церкву-Пам'ятник св. Андрія в Савт Бавнд Брук, на церкву св. Покрови в Рочестері і на ряд українських журналів та газет. Він був членом Українського Братського Союзу і членом Фундації Івана Павловича Багряного.

Похоронні відправи відбулися у заведенні Павла Герріс в Рочестері в понеділок 21 і 22 серпня. Увечорі 22 серпня тіло покійного перевезли до церкви св. Покрови, де відбувся дуже урочистий чин похорону в присутності багатьох друзів, знайомих і земляків. Дуже зворушливе надгробне слово сказав отець настоятель, і зворушило співав хор св. Покрови під диригентурою Галини Сохан-Грейді. У середу 23-го серпня тіло покійного відвезли на український православний цвинтар св. Андрія в Савт

Бавид Брук в Нью-Джерзі. Всі чини похорону очолив о. Олег Кулік, настоятель церкви св. Покрови в Рочестері, де покійний був членом понад 25 років.

Всі умови похорону покійний заповів ще при добром здоров'ї своїм близьким знайомим д-р Богданові і панні Галині Ємець. Вся родина Ємців і щирій друг Миколи Васильовича, Федір Федоренко, котрий відвідував покійного в шпиталі щодня, зробили все можливе, щоб похорон відбувся за бажанням покійного.

Микола Шабельник залишив у смутку всіх приятелів в Америці, в Канаді, також родину на рідній землі українській в Полтавській області.

Вічна йому пам'ять!

Леопід Ємець

Св. п. ВАСИЛЬ БОЗДЕК

(Торонто, Канада)

29-го серпня 1995 р., прийнявши святі Тайни, упокоївся Василь Боздек на 90-му році життя, залишивши в смутку дружину Анну, трьох доньок — Зіну, Марію, Надю, сина Володимира, зятів, внуків та правнуків.

Панаахида за спокій душі Василя Боздека була відправлена 30-го серпня в похоронному заведенні "Кардинала" отцями Богданом Сенцю і Василем Макаренком з участю катедрального хору під керівництвом Нестора Олійника. На другий день відбувся чин похорону в катедрі св. Володимира в Торонто. Похоронні відправи завершили о. Богдан та о. Василь. Поховали покійного на українському цвинтарі св. Володимира в Оквил біля Торонто, а в залі культурного центру св. Володимира відбулася три-

зна.

Василь Боздек народився 28-го лютого 1905 р. на Полтавщині в селі Батьки, належав до реєстрівих козаків. У 1926 році оженився з Анною, з роду Пишненко, а в 1930-их роках залишив рідну Полтавщину — вперше поселився на Кавказі, а пізніше на Донбасі, де й жила родина до приходу німців. У 1942 році родина Боздеків добралися в рідне село на Полтавщину, але ненадовго, бо 1943 року повернулась червона навала, і родина, як і багато інших, вирушила на Захід до Німеччини, де й перебувала в Берліні до 1945 р. Далі (з появою "червоних визволителів") — втеча на англійську зону, життя в таборі, народження сина Володимира. В 1948 р. Василь виїжджає в Канаду на контракт з компанією "Онтаріо

Гайдро", спроваджує родину і по закінченню контракту переїжджає до м. Торонто, де й працює в готелі "Рояль Йорк" аж до старості. На цьому й скінчилося бурлацьке життя св. п. Василя Боздека. Вічна йому пам'ять!

Іван Данильченко,
Торонто, Канада.

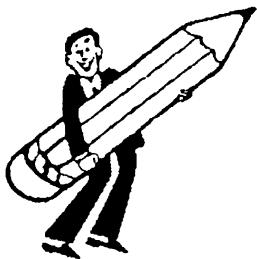
Замість квітів на свіжу могилу св. п. Василя Боздека, на журнал "Молода Україна" зложили пожертви — Ольга і Микола Співак — 50 дол., та Поліна і Степан Захарчинські — 25 дол.

Родині св. п. Василя Боздека висловлюємо сердечні співчуття.

За підтримку журналу дякуємо.
Нехай пам'ять про покійного буде завжди з нами.

Редакція та адміністрація
журнала "Молода Україна".

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

Високоповажаний пане
редакторе!

Від імені Миколаївської краї-
вої організації Всеукраїнського то-
вариства "Просвіта" ім. Тараса
Шевченка висловлюю Вам, пане
редакторе, щиру вдячність за регу-
лярне надсилення нам журнала
"Молода Україна" — надзвичайно
цікавого, високомистецького ви-
дання, що дає можливість ознайо-
млення з життям і здобутками в
різних сферах суспільного буття
української громади в Канаді, а
також в інших країнах поселення
українців.

На особливу похвалу заслуго-
вують літературні сторінки Вашо-
го журнала. Поезії, які друкуються
в ньому, як правило, найвищого
гатунку. До того ж це, здебільшо-
го, твори високого громадського
звучання, найкращі твори тих пое-
тів, яких Ви друкуєте. У цьому від-
ношенні Ваш журнал займає осо-
бливе місце серед українських дру-
кованих органів. Журнал "Молода
Україна", який Ви надсилаєте на
мою адресу, після уважного про-
читання, я передаю до бібліотеки-
читальні нашої краївої організації
товариства "Просвіта". В нашій
бібліотеці-читальні є чимало книг
і журналів, що ми їх отримали від
наших друзів із Чікаго, США, і
яких, звичайно, немає в жодній
бібліотеці міста Миколаєва.

Ще раз щиро дякую Вам, пане
редакторе, і високоповажаним
членам редакційної колегії за Вашу
благодійницьку допомогу в отри-
манні нами прекрасного журнала
"Молода Україна" і зичу Вам твор-
чої наснаги, здоров'я, щастя і мно-
гія літ.

З глибокою повагою

від імені Крайової Ради
товариства "Просвіта"
Василь Сліпець, голова.

Давно вже не вітав Вас, хоч ні-
коли не переставав і не перестану-
думати.

Отож, вітаю і бажаю дальших
успіхів у всьому!

...З великою приємністю читаю
журнал і радію успіхами наших
дітей та їхніх батьків. Для багатьох
наша організація дала багато чого
доброго: свідомість свого похо-
дження, рідну мову, ознайомлення
з традицією, віру, добре товарис-
тво, добру опіку. Було б непогано,
якби така організація та й народи-
лась на рідних наших землях, на
Україні.

А, може, вона вже є там?

Біля мене з кожним днем біль-
ше праці. Багато треба передруко-
вувати ново. Готую чимало ре-
чей до друку. Чи видам колись?...

Залишаюсь завжди з найглиб-
шою пошаною.

Ваш Микола Вірний-Француженко.

25-го квітня 1995 р.

Роквіл, США.

В/ш пані Родак!

...Журнал цікавий. Так і три-
майте! Бажаю успіхів!

Федір Гайовий,

Сайрен, Вісконсін, США,

8.05.1995 р.

12.05.1995 р.

Ньюпорт, Вікторія.

Дорогий пане редакторе!

Поперше, сердечно дякую за
відзначення моого "повноліття" та
поміщення статті Дубова, уривків з
моєї книжки, а також і привітання
та побажання.

Одночасно висилаю Вам огляд
збірки поезій Ольги Пресіч, яка
перебувала в Австралії з півроку,
друкувалась тут і за морем. Знана і
в Україні, бо друкувалась у збірни-
ку "Вітрила" та в різних газетах.

Привіт всьому редакційному
Кошеві.

Із щирою пошаною й подякою

Дмитро Нитченко.

* * *

Шановний Дмитре Васильович!
Завжди раді отримати від Вас
будь-яку "вісточку". За огляд збір-
ки поезій Ольги Пресіч щиро дяку-
ємо і подаємо його в цьому ж числі
нашого журнала.

Бажаємо доброго здоров'я!

З пошаною

Валентина Родак

6.10.1995 р.,

Ньюпорт, Вікторія.

В/поважані й дорогі редактори
"Молодої України"!

Учора одержав "Молоду Укра-
їну" за липень—серпень і сердечно
вам дякую за поновне вітання і по-
міщення уривка з "Живого Шев-
ченка" та передмови Олеся Гонча-
ра. І, звичайно ж, за самі вітання й
добрі слова про мене і мою твор-
чість.

А сьогодні в подяку кожному з
 vas вислав по книжці з моого "арсе-
налу" та додав ще одну — мою
книжку "Слідами Миклухи-Ма-
кля", яку теж перевидала київ-
ська "Веселка", за яку разом з дво-
ма іншими я одержав нову нагоро-
ду — ім. Лесі Українки. А першу
дістав за попередні спогади "Від
Зінькова до Мельборну" в 1992 ро-
ці. Думаю, що ви ці спогади маєте,
бо я висилав їх і вам.

Тим часом готую нове число
альманаха "Новий обрій" ч. 10,
який має піти до друку в січні на-
ступного року.

Ще раз сердечно дякую.

Із щирою пошаною

Дмитро Нитченко.

* * *

Ваші листи і книжки—подарун-
ки, шановний Дмитре Васильович,
за які висловлюємо щиру подяку,
скоріше доходять до нас, аніж
"Молода Україна" до Вас! Час так
біжить, що й нема коли написати
Вам відповідного листа, тому й
відповідаємо в рубриці "Листи до
редакції"!

Число "М. У.", про яке Ви згаду-
єте підготував і зредагував О.
Харченко.

За "Спогади" Я. Голуб щиро, а

щиро Вам вдячна; я й від цієї книжки, як і "Під сонцем Австралії", не могла відірватися.

Всого Вам добра!
З великою пошаною

Валентина Родак.

Шановна пані В. Родак!

Хочу подякувати Вам за увагу і працю, що надіслали (повернули) фото з моєї онуки Олесі.

Вітаю з новим досягом видавництва "М. У.". Кольорові фото на обкладинках дуже прикрашають журнал.

Бажаю Вам великих успіхів у Вашій праці, яка не йде намарно.

З пошаною

Олександр Багнівський.
25-го травня 1995 р.
Елкгарт, Інд., США.

Курітиба, 23-го червня 1995 р.

Шановна редакціє журнала
"Молода Україна"!

Дитячий ансамбль бандуристів "Фіялка" при українсько-релігійно-культурному центрі "Полтава" в Курітибі, від усієї душі ДЯКУЄ редакційній колегії журнала "Молода Україна" за надіслані цінні два numери журнала ч. 428 і 429 за 1995 р., який користується великою повагою.

Сердечно вітаємо Вас! Хай Господь пошле Вам добре здоров'я та успіх.

З пошаною

Координатор-учитель Дитячого ансамблю бандуристів "Фіялка"
Ізабелла Крива.

Добрий день, редакціє
"Молода Україна"!

Дозвольте через Ваш журнал передати щиру подяку моїм старшим друзям з Елкгарту, з якими я познайомився в Сполучених Штатах Америки, а це: Анатолію і Зіні Луценко, Олександру і Марії Багнівським, Анастасії Юрків, за їхню велику допомогу, яку вони мені надали. Побажати їм всього найкращого у їхньому житті. З радістю перечитав numери "Молодої України". Приклонюю голову пе-

ред Вашою невтомною працею.

Слава Україні!

З повагою

нащадок Довбуша —
Тищенко Генадій,
Україна, Івано-Франківська обл.,
м. Коломия.

30-го вересня 1995 р.,
Торонто, Онтаріо.

Шановна редакціє
"Молода Україна"!

Пересилаю чек на суму 75 доларів, з яких 25 на передплату журнала "М. У.", а 50 — на нев'янучий вінок пресфонду "М. У." в пам'ять моєї дорогої дружини св. пам'яти Анни Хиль-Руденко, яка упокоїлась 22 липня 1995 року.

Бажаю невтомним працівникам "Молодої України" багато успіху у вашій корисній праці.

З пошаною

Василь Руденко.

Вельмишановна п. Корець!

Надсилаю передплату за "Молоду Україну" на 1996 рік і на пресовий фонд.

З пошаною до Вас

Федір Бойко.
1.08.1995 р.,

Пентіктон, Британія Колумбія.

5-го жовтня 1995 р.,
Елма, Нью-Йорк, США.

Шановні працівники журнала
"Молода Україна"!

Прошу прийняти мою річну передплату на журнал "Молода Україна". На пресовий фонд складаю 25 дол.

З пошаною

Андрій Опанашук.

16-го жовтня 1995 р.,
Корнвал, Онтаріо.

В/шановна пані Корець!

Посилаю свою передплату на журнал.

Бажаю всього найкращого.

З пошаною

Іван Передерій.

(Уривок з листа Д. Грушецького)

Шановний пане редакторе!

У "Молодії Україні" за липень-серпень 1995 р. є замітка п. з. "Нова церква в Гадячі". Не сказано, до якого патріярхату церква належить.

Рівер Гров, Ілл., США.

* * *

Шановний читачу,
пане Грушецький!

Нас запевняють, що українська православна церква з настоятелем о. протоієреєм Ігорем Цебенком в місті Гадячі на Полтавщині, належить до Київського патріярхату.

Ред.

18-го жовтня 1995 р.,
Гамільтон, Онтаріо.

До хвальної редакції
"Молода Україна"!

Високодостойні панове!

Прошу по можливості помістити на сторінках Вашого достойного журнала список жертводавців на відбудову Михайлівського золотоверхого монастиря в Києві.

Вірю, що Ви не відмовите, а також і своєю пожертвою причинитесь для цієї святої справи.

Остаюсь з правдивою пошаною до Вас.

Слава Україні!

Віктор Роєнко,
голова Ділового комітету.

* * *

Шановний пане Роєнко!

В журналі "Молода Україна" за грудень-січень 1995 року (ч. 428), ми надрукували Ваше звернення до всієї української громади в Канаді в справі фінансової допомоги для відновлення Михайлівського золотоверхого монастиря в Києві. Цим разом, подаємо список жертводавців.

"Молода Україна" існує завдяки пожертвам читачів і її передплатників, і тому фінансово не має спроможності включитися до цієї акції; проте, всі заклики у цій важливій справі, започаткований Вами та членами ділового комітету, на відбудову монастиря, редакцій-

на колегія щиро вітає і на сторінках цього журнала з приємністю друкуватиме всі матеріали для посилення і підтримки Вашої праці та Ділового комітету.

B. P.

**СПІСОК
ЖЕРТВОДАВЦІВ
на відбудову
Михайлівського Золотоверхого
Манастиря в Києві**

Роєнко Віктор і Галина, Стоні Крік, Онт.	\$1,000.00
Томашевський Василь, Оттава, Онт.	500.00
Українська Євангельсько-Баптиська Церква, Гамільтон, Онт.	300.00
Об'єднана Українська Кредитова Спілка в Гамільтоні, Онт.	250.00
Дикий Іван і Марія, Каледонія, Онт.	100.00
Олексюк Іван і Олена, Торонто, Онт.	100.00
Козурко Іван і Таня, Мармора, Онт.	100.00

Гетьманчук Діна, Етобіко, Онт.	100.00	УПЦ в Канаді	200.00
Макаренко Олекса і Марія, Ст. Кетерінс, Онт.	100.00	д-р Лебедин Володимир	200.00
Кульчицька Ольга, Мілкров, Онт.	100.00	Жіночий відділ КУК у Вінніпезі	200.00
Іваськів Йосафат – пастор, Анкастер, Онт.	100.00	Костенко Павло	100.00
Яворський Олекса, Бімсвіл, Онт.	40.00	Продаж з календарів	88.00
Логин Юрій, Гамільтон, Онт.	30.00	Гавришків Тамара	50.00
Бродгед Дарія, Гамільтон, Онт.	25.00	Шаварська Надія	50.00
Новак Віктор, Кітченер, Онт.	25.00	СУК, відділ Л. Українки при катедрі Пресвятої Тройці	50.00
Шпитковський Кирило, Бімсвіл, Онт.	25.00	Калинюк Гнат	50.00
Дзямба Стефан, Бімсвіл, Онт.	25.00	Федчук Андрій	50.00
Гайдук Іван, Ст. Кетерінс, Онт.	25.00	Дратована Павліна	30.00
Пенджок В. В., Оквіл, Онт.	25.00	Боднарчук Амброзій	20.00
Лучків Анна, Бімсвіл, Онт.	20.00	Процент від вкладу в кредитовій спілці	4.80
Петрак Осип, Стоні Крік, Онт.	10.00		

ХТО НАСТУПНИЙ?

**ЖЕРТВОДАВЦІ
З ВІННІПЕГУ, МАНІТОБА**

Горбань Федір	\$300.00
Блажен. Василій – митрополит	

ХТО НАСТУПНИЙ?

Всім жертводавцям щире українське спасибі. Очікуємо наступних добродій!

*За Комітет по збиранню фондів
на відбудову Михайлівського
Золотоверхого Манастиря (Канада)
Віктор Росіко — голова*

До Хвальної Редакції
"МОЛОДА УКРАЇНА"
Торонто, 16 червня 1995 р.

Вельмишановний пане
Редакторе!

Просимо ласкаво помістити у Вашому часописі звідомлення про відбуті Річні збори Фундації "Прометей".

В звідомленні подана дата для надсилання прохань на дотації на 1995 рік.

Управа Фундації старається інформувати нашу громаду про діяльність Фундації, щоб її даліше розвивувати і на будуче мати змогу допомагати фінансово різним проектам українського життя тут і в Україні!

Просимо ласкаво один примірник Вашої газети, де буде поміщенна інформація про Фундацію "Прометей", надіслати до архіву Фундації.

Остаемося з належною поша-

ною і привітом,

*Мирон Барабаш
президент Фундації "Прометей".*

B. D.

**ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
ФУНДАЦІЇ "ПРОМЕТЕЙ"**

Шістнадцяті загальні збори фундації "Прометей" ім. Степана Онищука і Стефанії Швед відбулися 5 червня 1995 року в приміщенні Українського Культурного Центру при вул. Кристі, в Торонто. Участь у зборах взяли владика Ізидор Борецький, інж. Мирон Барабаш, д-р Петро Глібович, Марія Шкамбара, Леся Шуст, д-р Олег Романишин, Василь Дідюк, Михайло Шепетик, Іван Кузів, Ірина Мицак, адвокат Любомир Козак, Христина Бідяк, Марія Шепард. Відкриваючи загальні збори, голо-ва фундації інж. Мирон Барабаш

щирими словами жалило і призначання згадав відійшовшого у Вічність фундатора і основоположника Фундації св. п. інж. Степана Онищука. Присутні під проводом владики проказали молитву і хвилюючи мовчанки вшанували його пам'ять.

Президію зборів обрано в такому складі: інж. Мирон Барабаш — голова та Ірина Мицак — секретар. Докладний фінансовий звіт подала офіційна книговод фундації, Марія Шепард. Капітал фундації зріс до близько півмільйона. Д-р Петро Глібович звітував за Розподільчу комісію. Дотації були розподілені за категоріями: поміч Україні — 8,071.15 доларів; молоді організації — 3,000.00; видавничі проекти — 4,800.00; стипендії — 1,750.00; мистецькі потреби — 1,200.00; преса — 2,000.00; разом — 20,821.15 доларів.

Інж. Мирон Барабаш, звітуючи, зокрема підкреслив, що 1994 рік

мав особливе значення для фундації, бо 22 грудня 1994 р., на 98-му році трудолюбивого життя, відійшов у Вічність її фундатор і основоположник інж. Степан Онищук. Голова також передав привітання членам зборів від співосновника фундації, пані Стефанія Швед, з якою він веде телефонні розмови і яку часом відвідує. Він також пригадав перші кроки до підготовки заснування фундації, яка діє вже 16 років. Покійний фундатор дуже цікавився її розвитком, приїджав на збори, подавав свої поради. Маючи дуже добру пам'ять, звертав увагу навіть на подробиці діяльності. Ще пару місяців перед смертю, в часі відвідин у них з панею Марією Шкамбарою, ми одержали 26,300.00 доларів, на рахунок капіталу фундації.

Згідно з минулорічним рішенням загальних зборів, в порозумінні з "Трост Компані", закуплено державні бонди, гарантовані державним законом.

Про працю фундації систематично висилается повідомлення до преси. Подякою за добру співпрацю голова закінчив свій звіт. За Контрольну комісію звітувала Леся Шуст, ствердивши, що діловодство і праця фундації були ведені взвірцево, за що висловлено признання дирекції, а зокрема голові, інж. М. Барабашеві, за його віддану, активну і безкорисну працю в розбудові фундації. По короткій дискусії уділено абсолютною уступаючій управі та обрано нову управу в такому складі: Стефанія Швед — почесна голова; інж. Мирон Барабаш — голова; Марія Шкамбара — заступник голови; Ірина Мицак — секретар; адвокат Любомир Козак — правний дорадник; Василь Дідюк — пресовий референт; владика Ізидор Борецький, митрофорний прот. Петро Бублик, Володимир Кліш, Воло-

димир Окіпнюк, Іван Кузів — члени.

Контрольна комісія: Леся Шуст — голова, Михайло Шепетик і Христина Бідяк — члени.

Розподільна комісія: д-р Петро Глібович — голова, митрофорний протоієрей Петро Бублик, Марія Шкамбара, Леся Шуст, Володимир Окіпнюк, д-р Олег Романишин, інж. Мирон Барабаш — члени.

Офіційний книговод фундації: Марія Шепард.

На протязі 16-літньої діяльності фундація виплатила понад 250 тисяч доларів у щорічних дотаціях на молодіжні й інші громадські організації, товариства і установи, видавничі справи, пресу, поміч жертвам Чорнобиля та допомогу Україні. Вже тільки з цього видно, які великі потреби має наша громада в Канаді і Україні.

Скільки наших багатших людей, зокрема самотніх, якось легковажно ставляться до вчасного і належного впорядкування свого, тяжкою працею здобутого, життєвого дорібку, який опісля розплівається в чужих руках. Гроші, що так пропадають, створили величезну фінансову базу не тільки для потреб нашої спільноти в Канаді, але і цілого українського народу. Хай добрим прикладом послужить св. п. Степан Онищук, який відійшов у Вічність, але його добре діла будуть держати його "живим" в нашій пам'яті і пам'яті тих, яким його фундація допомагала. Його працю і дальше продовжує Стефанія Швед, яка спільно з ним свій життєвий дорібок завчасу передала своїй громаді — своєму народові. Вони у своєму житті завжди бажали "великого" — бажали не для себе, а для свого народу. Їхні мрії сповнилися. Св. п. Степан Онищук вже перед лицем Всешинього, а пані Стефанія Швед як почесна голова фундації "Проме-

тей", разом з дирекцією буде продовжувати працю, щоб здійснити їхні бажання допомоги потребуючим — тут і там, у вільній Україні.

За це належиться їм признання і слава!

Людей доброї волі закликаємо приєднуватися до дальшої розбудови фундації "Прометей" або засновувати нові подібні фундації, бо тільки спільними силами зможемо зміцнити наші моральні і матеріальні сили та допомогти українському народові закріпити свою державність. А за спокій душі св. п. Степана Онищука засилаємо свої молитви до Всешинього з проханням прийняти його душу у своїх небесних хоромах, де вже немає "болю ні страждань, а життя вічне". Вічна йому пам'ять!

При цій нагоді дирекція повідомляє, що складання прохань на дотації в 1995 році треба вносити не пізніше 31 жовтня 1995 року на адресу:

Prometheus Foundation
c/o Community Trust
2271 Bloor Street
Toronto, Ontario
M6S 1P1

ЧИ ВИ
ВІДНОВИЛИ ВЖЕ
ПЕРЕДПЛАТУ
НА 1996 РІК?

ЧИТАЙТЕ
"МОЛОДУ УКРАЇНУ"
і
ПОШИРЮЙТЕ
ЦЕЙ ЖУРНАЛ
між
СВОЇМИ РІДНИМИ
і
ЗНАЙОМИМИ!

"МОЛОДА УКРАЇНА" ТА "КАНАДСЬКЕ-МІЖНАРОДНЕ РАДІО" співпрацюють

Друкуємо три листи від слухачів "Канадського-міжнародного радіо" з рубрики "Поштова скринька". Надіємось, що співпраця з "Молодою Україною" буде цікава і корисна.

* * *

2.10.95

Дорога редакція,

Це мій перший лист до Вас, раніше я навіть не здогадувався про існування Вашого часопису, але останньої суботи я слухав Radio Canada International і почув Вашу об'яву про те, що Ви зможете допомогти знайти друзів у Канаді...

Ще в далекому 1988 році я зробив таку спробу і відтоді листуюся з багатьма "pen pals" по всьому світі, але майже зі всіма тільки на англійській мові. Не за-перечую — це дуже допомогло мені у вивченії останньої, та, однак, 100-відсоткового розуміння з дописувачами досягти вдається дуже рідко — на мою думку, в теперішніх умовах нашого "законсервованого" життя — це видається неможливим. Тож я був би дійсно щасливий мати змогу спілкуватися на рідній мові...

Тож, якщо це дійсно можливо, я хотів би подати трохи інформації про себе (хоч це напочатку дещо важко зробити у стислому вигляді...): отже мені наразі 22 роки, отримав диплом технікуму (college) і продовжує навчання в університеті. Гоббі маю багато — найперше то, звичайно, радіо-DXing, фотографія, поштові марки та листівки і комп'ютери. Коли випадає змога, то полюблюю подорожувати, хоч це, напевне, дуже характерна риса для всіх...

Вік можливих кореспондентів особливого значення для мене немає, так само, як і стать, але цікаво було поспілкуватися з дівчатами приблизно моєго віку. Відповісті обіцяю на всі листи без виключення!...

А наразі дозвольте на цьому закінчити,
Завбачно вдячний — щиро Ваш:

Сергій

Моя адреса:
УКРАЇНА 2854000
Івано-Франківська обл.
м. Калуш – 3, п/с 162
Сергій Олійник

* * *

Шановні панове!

Завжди з великою зацікавленістю і увагою слухаю Ваші передачі, із яких пізнаю багато нового і незвичайного про життя у Канаді.

Проте мені б хотілося не тільки слухати Ваше радіо, але також і листуватися з канадськими громадянами. Тому буду вельми вдячний Вам за можливість повідомити мене письмово про адресу канадських друзів, бажаючих листуватися і які цікавляться республікою Україна.

Трохи про себе: працюю ведучим інженером у

будівельній фірмі. Володію українською, російською мовами, читаю по-англійськи. Захоплююсь музигою, живописом. Маю певний досвід роботи позаштатним кореспондентом місцевої газети.

З повагою

Олександр Нікітінський

Моя адреса:
УКРАЇНА 310072
Харків, 72, просп. Леніна 41/43 кв. 9
телефон: (0572) 32-95-45

* * *

Шановні пані та панове!

Я вже 10 років слухаю Вашу трансляцію українською мовою. Завдяки Вам я і вивчив українську, хоч у нас вдома розмовляють російською. Тільки бабуся наша знала українську, бо жила в українському поселенні в Сибіру. Хоч я й по паспорту росіянин, але в мене батько був українець, мати пів-українка пів-росіянка. Я завжди розумів, що де ми живемо, ту мову й треба знати. Новини я дізнаюся виключно з західних засобів масової інформації, бо УТ має застаріле обладнання й обмаль власкорів, а "Останкино" бреше так, що... В 1986 році я завдяки своїй юнацькій безпорядності (я — 1968 р. народження) вдарився в коліно, й не пішов до лікаря. Це було в лютому. А коли пішов, було вже пізно. Й в липні 30 числа мені відрізали ногу, праву, вище коліна. Я майже від болю не зможеволів. Тільки в 1989 році похрестився, й 1990–1991 роки на-

Під час святкувань
50-ліття Канадського-міжнародного радіо.

Валентина Родак (позаштатний працівник КМРадіо, Торонто), Олеся Чехут (диктор КМРадіо, Монреаль),
Олег Созанський (бандурист, Львів),

Мирослава Зінь (бандуристка, Івано-Франківськ),
Пей Вей Ні (керівник торонтоцької канцелярії КМРадіо).

Торонто, 26.10.1995 р.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ПОЖЕРТВУВАЛИ:

Коновал Олексій, Чікаго, Ілл., США	\$145.00	Костюк Микола, Торонто, Онт.	25.00
Руденко Василь (в пам'ять Анни Хиль-Руденко), Торонто, Онт.	50.00	Педенко Тетяна, Лондон, Онт.	20.00
Співак Микола, Лондон, Онт.	50.00	Родак Валентина (в пам'ять Анни Хиль-Руденко), Торонто, Онт.	20.00
Луценко Зіна й Анатолій (на нев'янучий вінок в пам'ять мами Марії Скидан), Гошен, Інд., США	50.00	Павленко Віктор, Іслінгтон, Онт.	15.00
Співак Микола і Ольга (замість квітів на свіжу могилу св. п. Василя Боздека), Лондон, Онт.	50.00	Чемерис Василь, Іслінгтон, Онт.	15.00
Шурик Осип і Стефанія (в першу річницю смерти бл. п. Андрія Ліщинського), Торонто, Онт.	40.00	Пилипенко Василь, Вінніпег, Ман.	15.00
Ємець Леонід (на нев'янучий вінок бл. п. Миколи Шабельника), Варнер, Нью-Джерзі, США	30.00	Юхименко Оніся, Торонто, Онт.	15.00
Лисик Олена, Ошава, Онт.	25.00	Ліщина Віра, Торонто, Онт.	10.00
Опанашук Андрій, Елма, Нью-Йорк, США	25.00	Бойко Федір, Пенгіктон, Б.К.	10.00
Неліпа Григорій, Вітбі, Онт.	25.00	Данилюк Іван, Торонто, Онт.	10.00
Макаренко Олексій, Ніагара Фалс, Онт.	25.00	Равриш Григорій, Торонто, Онт.	10.00
Корж Володимир, Торонто, Онт.	25.00	Хоролець Ольга, Міннеаполіс, Мін., США	5.00
Захарчинські Степан і Поліна (на свіжу могилу св. п. Василя Боздека), Ст. Кетерінс, Онт.	25.00	Левченко Павло, Морисвіл, Нью-Джерзі, США	5.00

ПРИЄДНАЛА НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА —

Лисик Олена, Ошава, Онт.

**Жертвовавцям і прихильникам "Молодої
України" щира подяка.**

Редакція і адміністрація "М. У."

"Молода Україна" та "Канадське-міжнародне
радіо" співпрацюють
(Закінчення зі стор. 40.)

магався вгодити Богові. Я ходжу на костилях, бо радицькі протези можна тільки в мавзолей біля Леніна в Москві покласти. Зараз у мене моральна криза, в тому числі релігійна. Я нікак не можу повністю усвідомити, що я інвалід. Я живу з мамою (1939 р.) і бабусею (1916 р.). Я неодружений. Працюю, але моральна криза продовжується всі 9 років (не розплач, а невпевненість). Становище погіршується тим, що, на мою думку, в мене є частка тюркської крові.

Предки моєго дідуся завоювали Сибір для російсько-московських царів, та, звичайно, зливалися по-троху з місцевим населенням. Як на обличчя, то мене приймають то за болгарина, то за єрея. Там, де жили мої бабуся й дідусь з дочками, були навколо татарські села. Я дуже добре розумію волелюбних чеченців, що борються за свою незалежність.

Вибачте за довгий вступ. Будь ласка, чи можна листуватися з кимось моєго віку з української громади в Канаді? Вибачте, якщо ні. Але якщо можна, то ось моя адреса:

УКРАЇНА

м. Одеса, вул. Льва Толстого 10, кв 24
Калашник Олександер Володимирович

(Народився 7 жовтня 1968 року.)

А я й надалі буду слухати Ваші передачі, якщо Бог благословить.

На все добре, пані та панове!

Хай береже вас всіх Господь!

**Слухайте радіопрограму ОДУМ-у
"МОЛОДА УКРАЇНА"**

**з радіовисильні
СНІН НА ХВІЛІ АМ 1540
в Торонто**

**КОЖНОЇ СУБОТИ
від 9:00 до 9:30 вечора**

Керівник: Петро Родак
Диктори: Валентина Родак
Леонід Ліщина
Олександр Харченко

**"МОЛОДА УКРАЇНА" служить
українській громаді від 1971 року.**

MOLODA UKRAINE

If not delivered please return

Box 40, Postal Station "M"

TORONTO, ONT., CANADA

M6S 4T2

16 Indian Road Crescent
Toronto, Ontario
M6P 2E8

Ціна 4.00 дол.
в США і Канаді

ПАЧКИ В УКРАЇНУ, ТРАНСПОРТ ВАНТАЖІВ,
ВЛАСНІ ДРУКАРНІ В КИЄВІ ТА ЛЬВОВІ,
ПЕРЕКАЗ ПЕНСІЙ, ДОСТАВА ГРОШЕЙ,
ВІЗИ І ЗАПРОШЕННЯ В УКРАЇНУ.

З А В І Т А Й Т Е Д О " К О Б З И " ! Ч Е К А С М О Н А В А С !

100 THE EAST MALL, UNIT 10, ETOBICOKE, ONTARIO M8Z 5X2

TEL: (416) 253-1871

FAX: (416) 253-9515

Travel & Tours

626019 ONTARIO LTD.

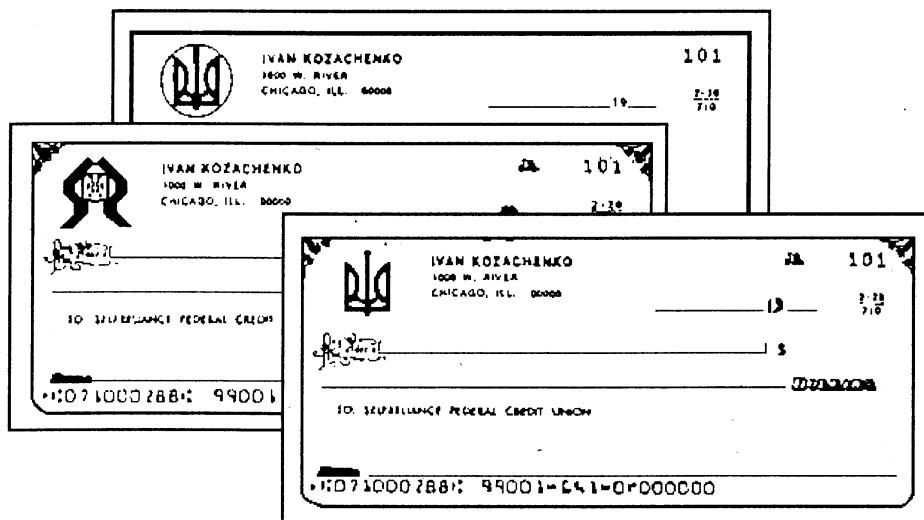
СПЕЦІЯЛІЗУЄМОСЯ У ПОДОРОЖАХ НА УКРАЇНУ.

МАЄМО КВИТКИ НА ВСІ АВІАЛІНІЙ
ДО БУДЬ-ЯКОЇ КРАЇНИ СВІТУ

TEL: (416) 253-1871

100 THE EAST MALL, UNIT 10, ETOBICOKE, ONT. M8Z 5X2

"УКРАЇНСЬКІ ЧЕКИ"

УКРАЇНСЬКІ ЧЕКИ
(ДРЕФТИ) та інші чеки
МОЖНА ДІСТАТИ
В УКРАЇНСЬКИХ
КРЕДИТОВИХ
КООПЕРАТИВАХ.

КООПЕРАТИВНІ ЧЕКОВІ
КОНТА є КРАЩІ
ЯК ЗВИЧАЙНІ ЧЕКИ.

Українська
Федеральна Кооперативна Каса
"Самопоміч"
Selfreliance
Ukrainian Federal Credit Union

- Трансакції є безкоштовні.
- Не вимагаємо мінімального сальда на конті.
- Перших 150 дрефтів даром, при відкритті нового дрефт контга.
- Заробляють дивіденду.
- Дрефти мають копії.